

Economische ontwikkeling van de Belgische voedingsindustrie

Economisch jaarverslag 2018-2019

Fevia

Inhoud

Executive summary

Omzet

Investeringsen

Buitenlandse handel

Verre uitvoer

Jobs

Werkgevers

Toegevoegde waarde

Concurrentiekracht

Terugvloei naar de overheid

Opleidingen

Innovatie

Fevia

Kerncijfers 2018

OMZET

€ **51,8** miljard
- **0,8 %**

INVESTERINGEN

€ **1,6** miljard
- **6,7 %**

ARBEIDSPLAATSEN

92.743
+ **2,2 %**

INDIRECTE TEWERKSTELLING

173.104
+ **2,0 %**

EXPORT

€ **27,6** miljard
+ **3,5 %**

IMPORT

€ **22,2** miljard
- **0,7 %**

HANDELSBALANS

€ **5,5** miljard
+ **24,8 %**

AANTAL WERKGEVERS

4.284
- **1,4 %**

Executive summary

Omzet

De voedingsindustrie is de grootste industriële sector van België

Volumes op binnenlandse markt dalen met 5,3%

Grensaankopen stijgen met 4,7%

Investeringsen

Voedingsindustrie is opnieuw de grootste industriële investeerder

Zowel in de voedingsindustrie, als in de totale verwerkende industrie, nemen de investeringen af

Investeringsen in verwerking van chocolade en snoepgoed nemen met 26% toe in 2018

Buitenlandse handel

Handelsoverschot van € 5,5 miljard

54% van de uitvoer gaat naar onze buurlanden

De verre export groeit spectaculair

Verre uitvoer

Export naar Verenigde Staten stijgt met 9%

Twee van de top 3 verre exportlanden liggen in Azië

Dranken, zuivel, chocoladeproducten en diepvriesaardappelproducten belangrijkste exportproducten buiten de EU

Executive summary

Werk- gelegenheid

Voedingsindustrie zorgt voor kwart miljoen jobs

Voedingsindustrie is de grootste industriële werkgever in België

1 op de 5 jobs in de industrie is er één in de voedingsindustrie

Werkgevers

96% van de werkgevers stelt minder dan 100 werknemers te werk

28% van het aantal werkgevers in de verwerkende industrie is actief in de voedingsindustrie

Schaalvergroting zet zich door

Toegevoegde waarde

Ongeveer 15% van de toegevoegde waarde in de industrie komt van de voedingsindustrie

De toegevoegde waarde van de Belgische voedingsindustrie steeg op 4 jaar tijd met maar 2,7%

De rest van de verwerkende industrie doet het aanzienlijk beter

Marge en lonen

Een werkuur kost 1/5de meer in België dan in de buurlanden

Beleidskeuzes maakten elektriciteitsfactuur van voedingsbedrijven tot 420% duurder in 8 jaar

Netto operationele marges komen onder druk

Executive summary

Terugvloei naar de overheid

521 miljoen euro bedrijfsvoorheffing

Winstbelasting stijgt met 1,2% in 2017

Op 5 jaar tijd stijgt de terugvloei naar de overheid met 9,5%

Opleidingen

18,7% van het aantal vacatures voor productieoperator voeding blijft langer dan 180 dagen openstaan

Meer inzetten op opleidingen op de werkvloer zoals duaal leren noodzakelijk

Recordaantal inschrijvingen voor opleidingen in 2018

Innovatie

Voedingsindustrie is met voorsprong koploper op het vlak van organisatie- en marketinginnovatie

Bijna 80% van innovatieve ondernemingen met producten 'nieuw voor de markt'

18% omzet komt van innovatieve ondernemingen

Omzet

€ 51,8
miljard

-0,8%
in 2018

Omzet daalt licht

Takeaways

De voedingsindustrie is de grootste industriële sector van België (18,5% van de totale omzet)

Omzet op binnenlandse markt daalt met 5,3%

Grensaankopen van voeding en dranken stijgen met 4,7%

Evolutie omzet voedingsindustrie

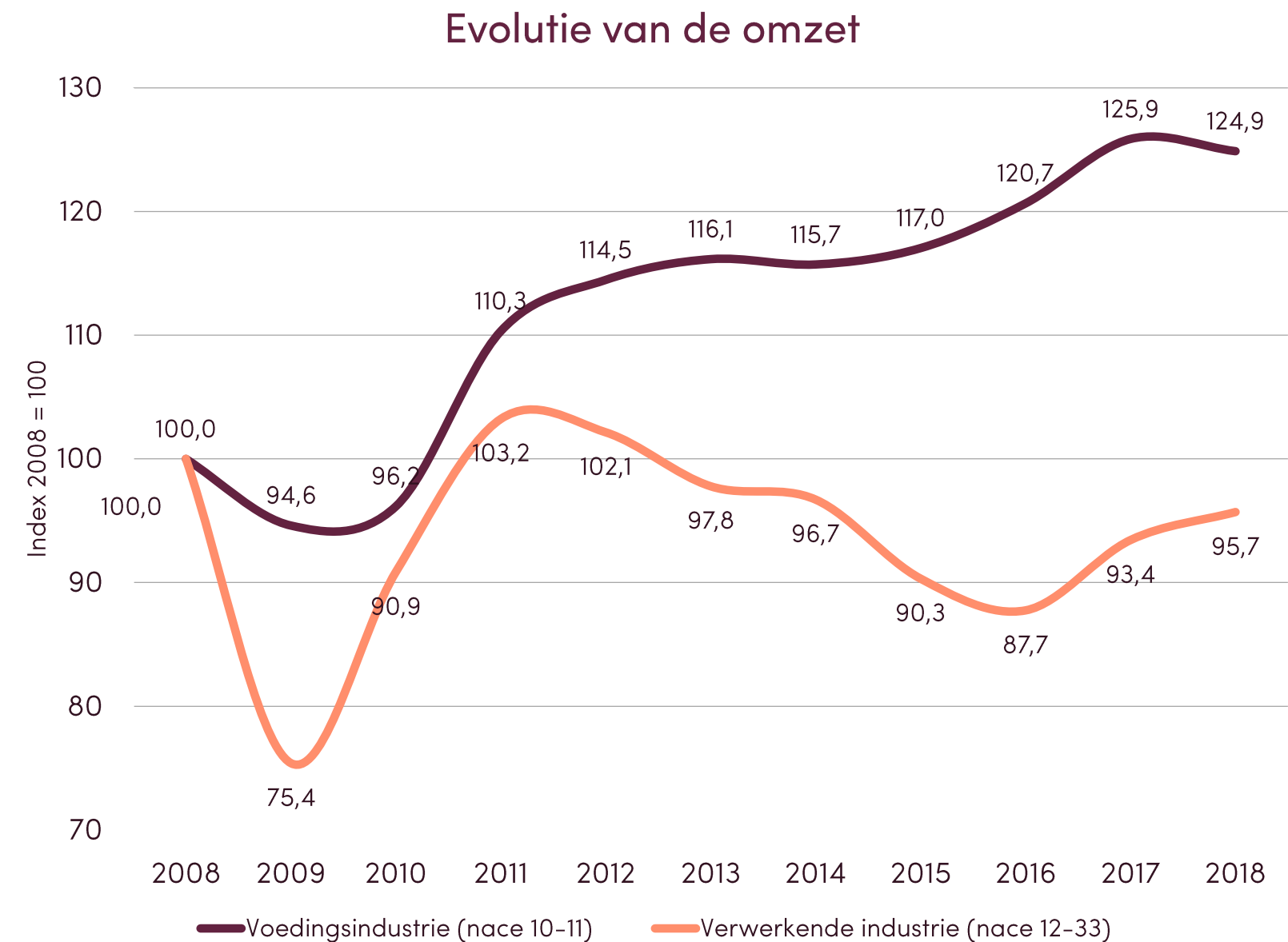
De omzet van de voedingsindustrie daalde in 2018 licht met 0,8% tot 51,8 miljard euro. Hiermee komt voorlopig een einde aan de aanhoudende periode van groei die in 2015 ingezet werd. Dit resultaat wordt gedreven door een daling van de binnenlandse omzet.

De rest van de verwerkende industrie slaagt er voor het tweede jaar op rij in een positieve groei te bewerkstelligen. Zij het aan een iets trager tempo dan vorig jaar. Ten opzichte van 2017 steeg de omzet in de verwerkende industrie met 2,4%.

Binnenlandse markt onder druk

Sinds 2016 overstijgt het aandeel van de omzetcijfer die voortvloeit uit de export, het aandeel van de binnenlandse markt. In 2018 bedroegen die 53% en 47%.

Grensaankopen en internationalisatie van de retailsector maken dat de “binnenlandse” omzet met naar schatting -5,3% gedaald is.

Bron: Statbel

Verdeling omzet

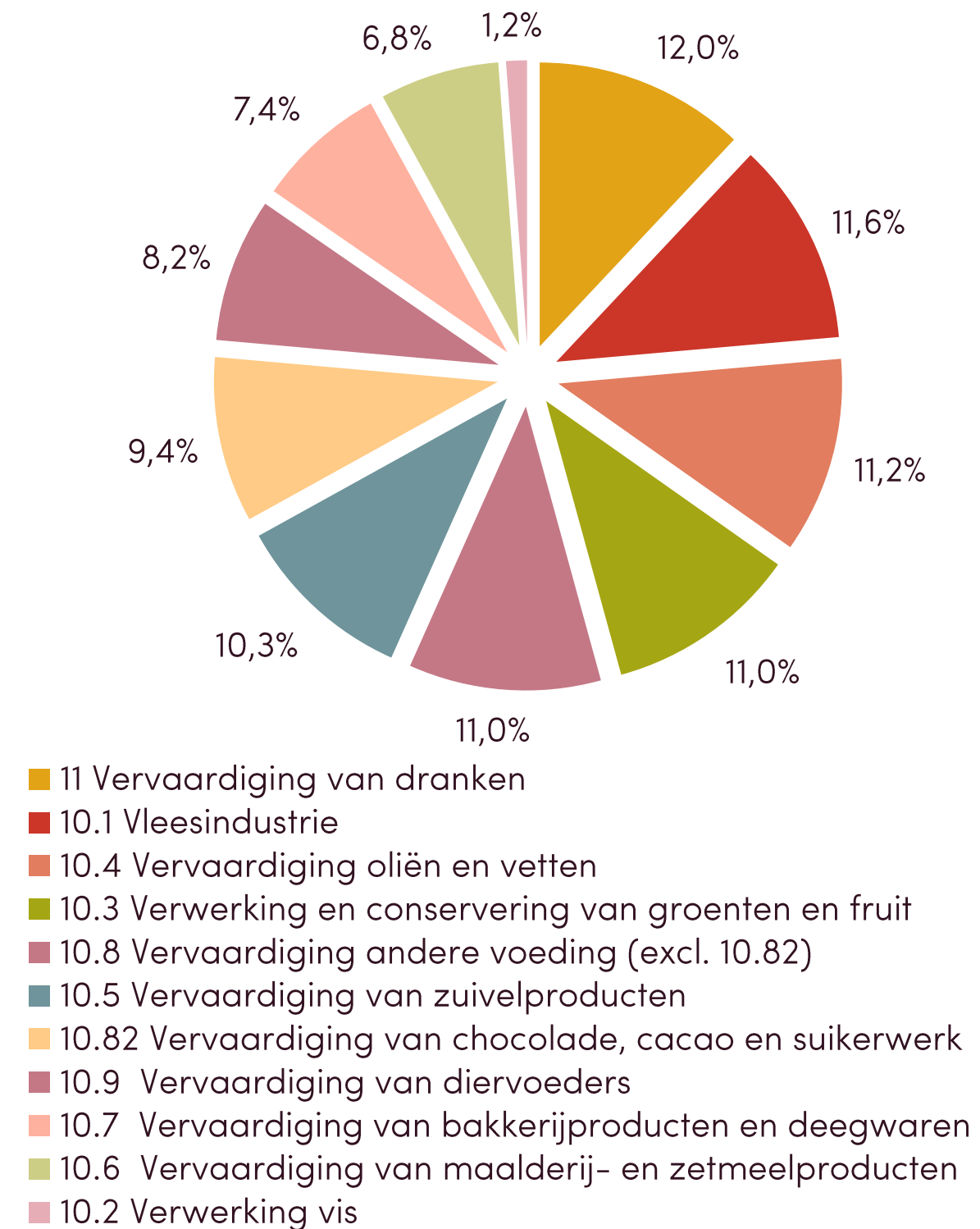
De verschillende subsectoren zorgen voor een min of meer gelijk aandeel in de omzet, met een aandeel van rond de 11%. Er is niet één sector die er echt bovenuit springt. Enkel de vervaardiging van maalterij- en zetmeelproducten, van bakkerijproducten en deegwaren, en de verwerking van vis nemen een relatief kleiner aandeel in.

De belangrijkste sectoren in termen van omzet zijn de vervaardiging van dranken, de vleesindustrie en de vervaardiging van oliën en vetten. Andere belangrijke sectoren zijn de verwerking en conservering van groenten en fruit en de vervaardiging van overige voeding.

Regionale verdeling

82,2% van de omzet van voedingsproducten (excl. dranken) werd in 2018 door ondernemingen in Vlaanderen gerealiseerd. Wallonië levert 16,2% van de omzet en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest slechts 1,6%..

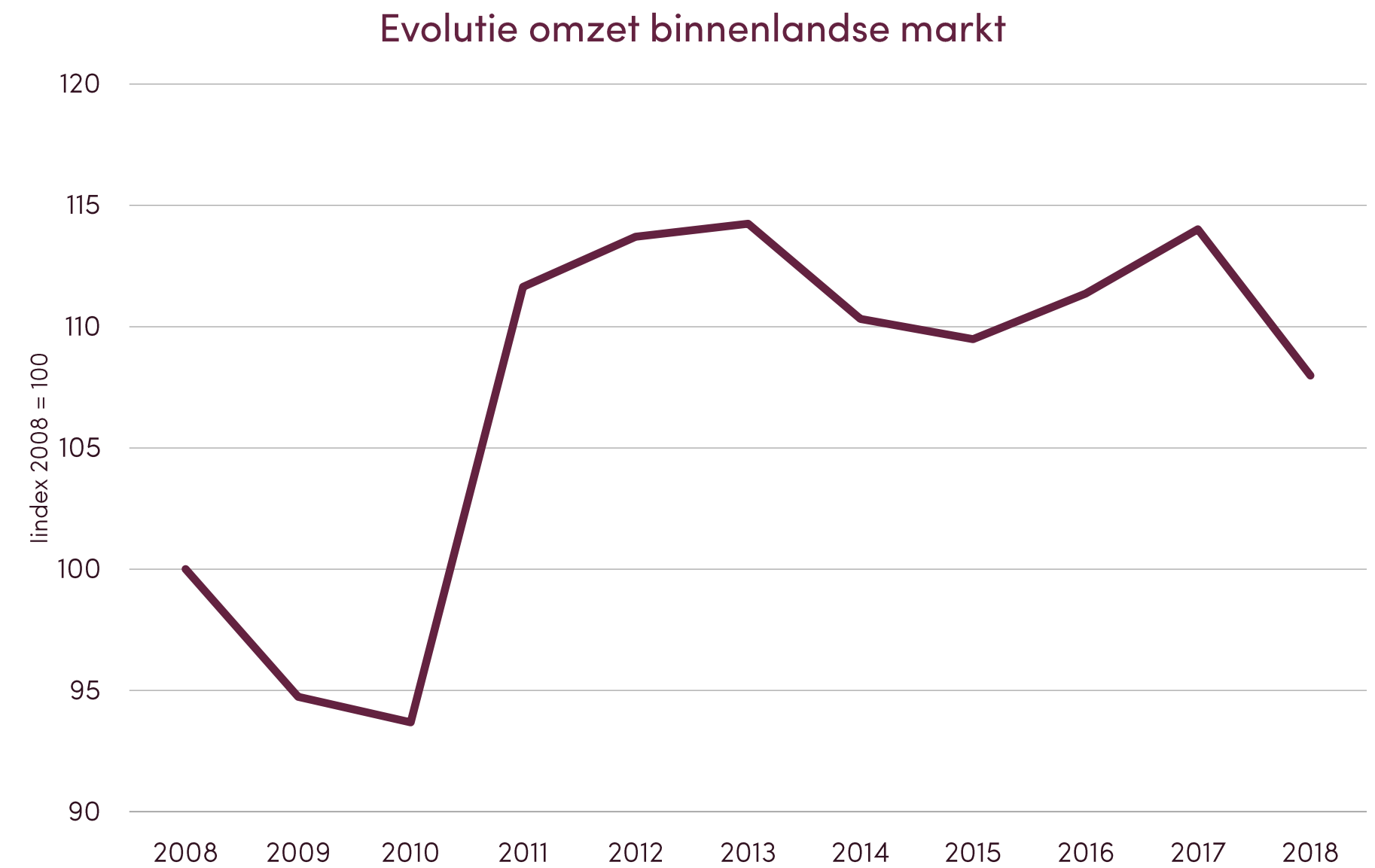
Verdeling van de omzet per subsector (2018)

Bron: Statbel

Binnenlandse markt

Sinds 2016 wordt de omzetcijfer die behaald wordt door de export, steeds belangrijker dan die van de binnenlandse markt. Dat valt te verklaren door de succesvolle export van de voorbije jaren, maar ook door de trage groei op de binnenlandse markt.

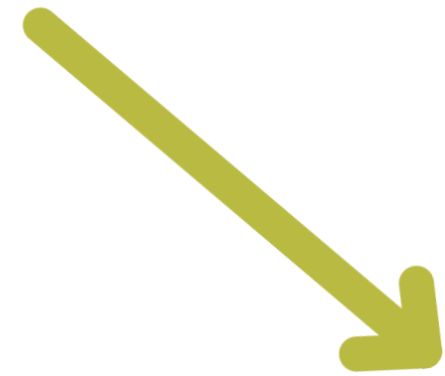
Bron: Statbel, NBB, eigen berekeningen

Investerings

Terugval in de investeringen

€ 1,64
miljard

-6,7%
in 2018

Takeaways

Voedingsindustrie opnieuw grootste industriële investeerder

Zowel in de voedingsindustrie, als in de totale verwerkende industrie, nemen de investeringen af

Investerings in verwerking van chocolade en confiserie nemen met 26% toe in 2018

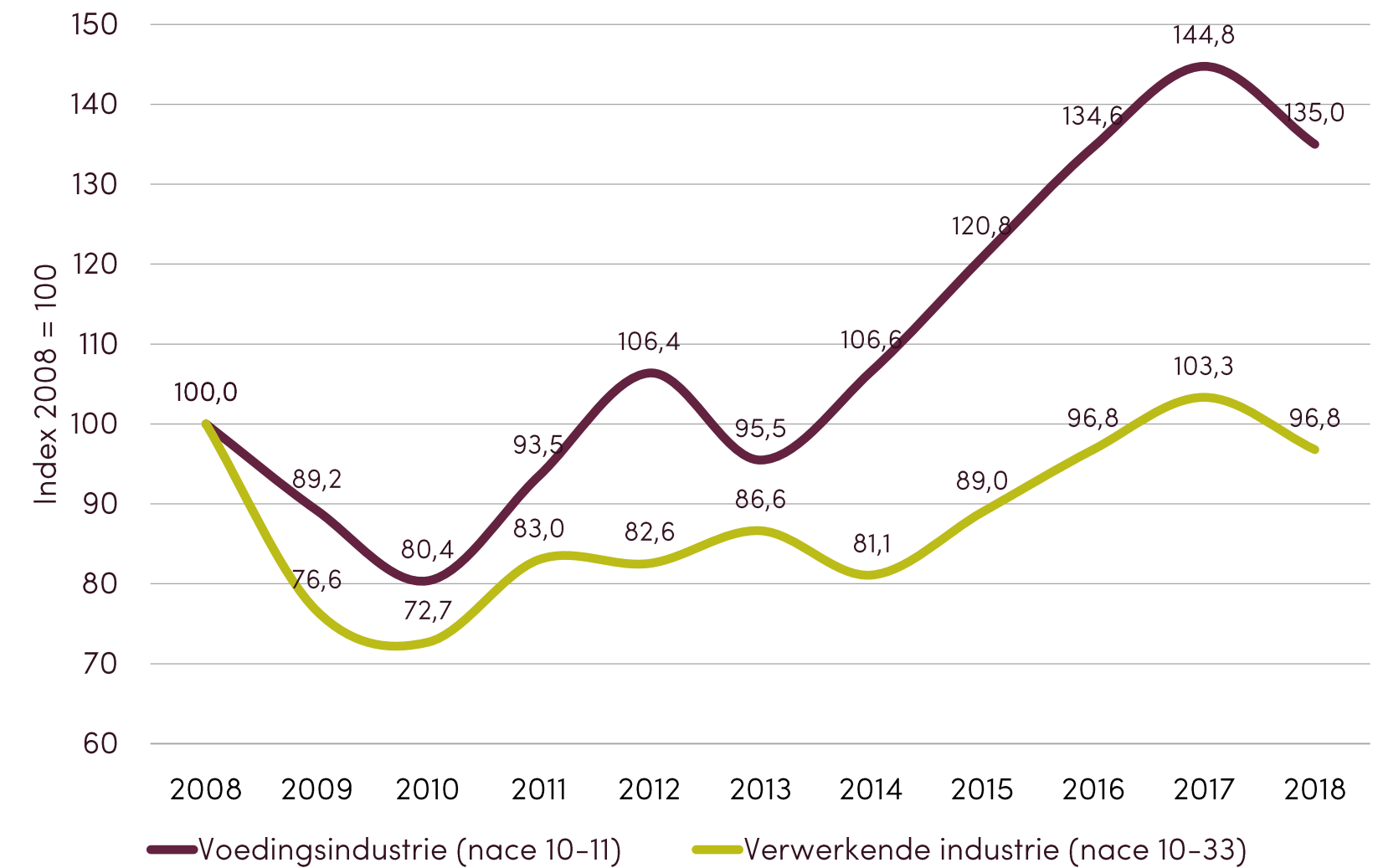
Evolutie investeringen

De voedingsindustrie investeerde in 2018 voor een bedrag van 1,64 miljard euro in materiële vaste activa, een daling van 6,7% tegenover 2017. Hiermee blijft de voedingsindustrie de grootste industriële investeerder met ongeveer 23% van de investeringen in de verwerkende industrie, aangezien er ook daar een terugval van de investeringen was (-6,2%).

De investeringen in de voedingsindustrie liggen in 2018 bijna 27% hoger ten opzichte van 2014. Over dezelfde periode klokt de verwerkende industrie (zonder de voedingsindustrie) af op 17%.

In 2018 waren de 3 belangrijkste subsectoren in termen van investeringen de verwerking en conservering van groenten en fruit (389 miljoen euro; -14,6%), de vervaardiging van dranken (356 miljoen euro; -9,5%) en de vervaardiging van overige voedingsmiddelen (waaronder chocolade, 305 miljoen euro, +13,1%). Samen waren ze goed voor 64% van alle investeringen in de voedingsindustrie in 2018.

Evolutie van de investeringen

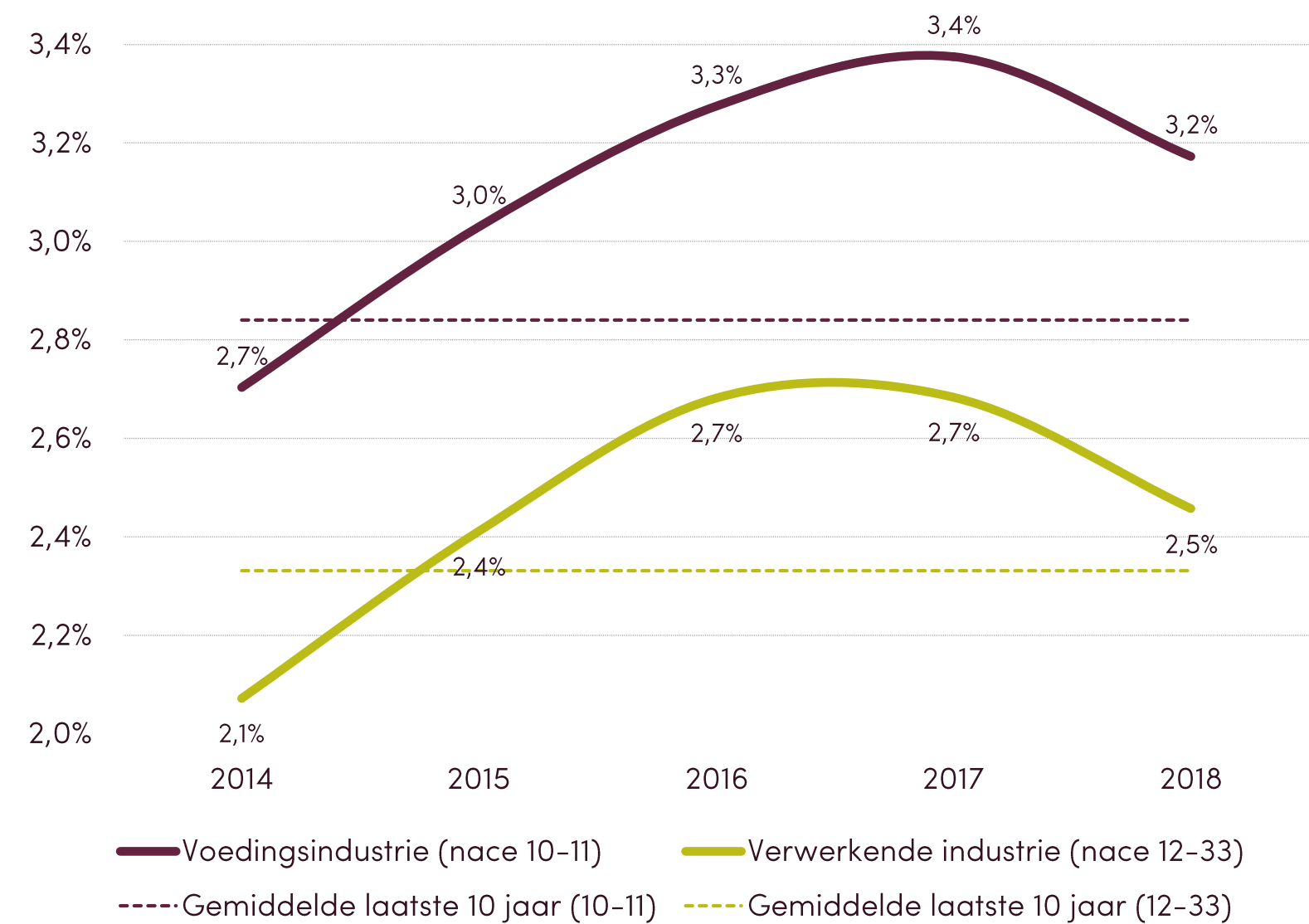
Bron: Statbel

Investeringsintensiteit

Een combinatie van lagere investeringen (-6,7%) en een dalende omzet (-0,8%) in 2018 zorgen ervoor dat de investeringsintensiteit (die de verhouding van de investeringen ten opzichte van de omzet meet) in 2018 licht gedaald is.

In de laatste 5 jaar lag deze ratio in de voedingsindustrie op 3,1% ten opzichte van 2,5% in de verwerkende industrie. Gemiddeld investeerde de voedingsindustrie (met een sterke gestegen omzet) in de voorbije 5 jaar dus relatief meer dan de verwerkende industrie. De gemiddelde investeringsintensiteit van de laatste 10 jaar zit zelfs 0,5%-punt hoger dan voor de verwerkende nijverheid.

Evolutie investeringsintensiteit

Bron: Statbel, eigen berekeningen

Voedingsindustrie is topinvesteerder

De voedingsindustrie, de drankenproducenten inbegrepen, is de grootste industriële investeerder. Ze scoort hoger dan de chemische industrie en automobiellindustrie.

Op het niveau van de globale economie (zonder de immobiëlesector), staat de voedingindustrie op nummer 7 in de ranking. In 2018 bestond de top 3 uit de opslag en vervoerondersteunende transportdiensten, de productie en distributie van elektriciteit en gas en de detailhandel.

Ranking	Verwerkende industrie	Mio€
1	Voedingsindustrie en vervaardiging van dranken	1 644
2	Chemische industrie	1 268
3	Automobiellindustrie	507
4	Farmaceutische industrie	465
5	Vervaardiging van metalen producten (machines en apparaten uitgezonderd)	458

Ranking	Globale economie	Mio€
1	Opslag en vervoerondersteunende transportdiensten	3 331
2	Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	3 202
3	Detailhandel (auto's en motorfietsen uitgezonderd)	2 457
4	Groothandel (auto's en motorfietsen uitgezonderd)	2 223
5	Activiteiten hoofdkantoren / adviesbureaus bedrijfsbeheer	1 705
6	Landvervoer en vervoer via pijpleidingen	1 655
7	Voedingsindustrie en vervaardiging van dranken	1 644
8	Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden	1 572
9	Handel en reparatie van auto's en motorfietsen	1 287
10	Chemische industrie	1 268

Bron: Statbel

Buitenlandse handel

Onze motor van de groei vertraagt

€ 27,6
miljard export

+3,5%
in 2018
(6,2% in 2017)

Takeaways

Handelsoverschot van € 5,5 miljard (+25% t.o.v. 2017)

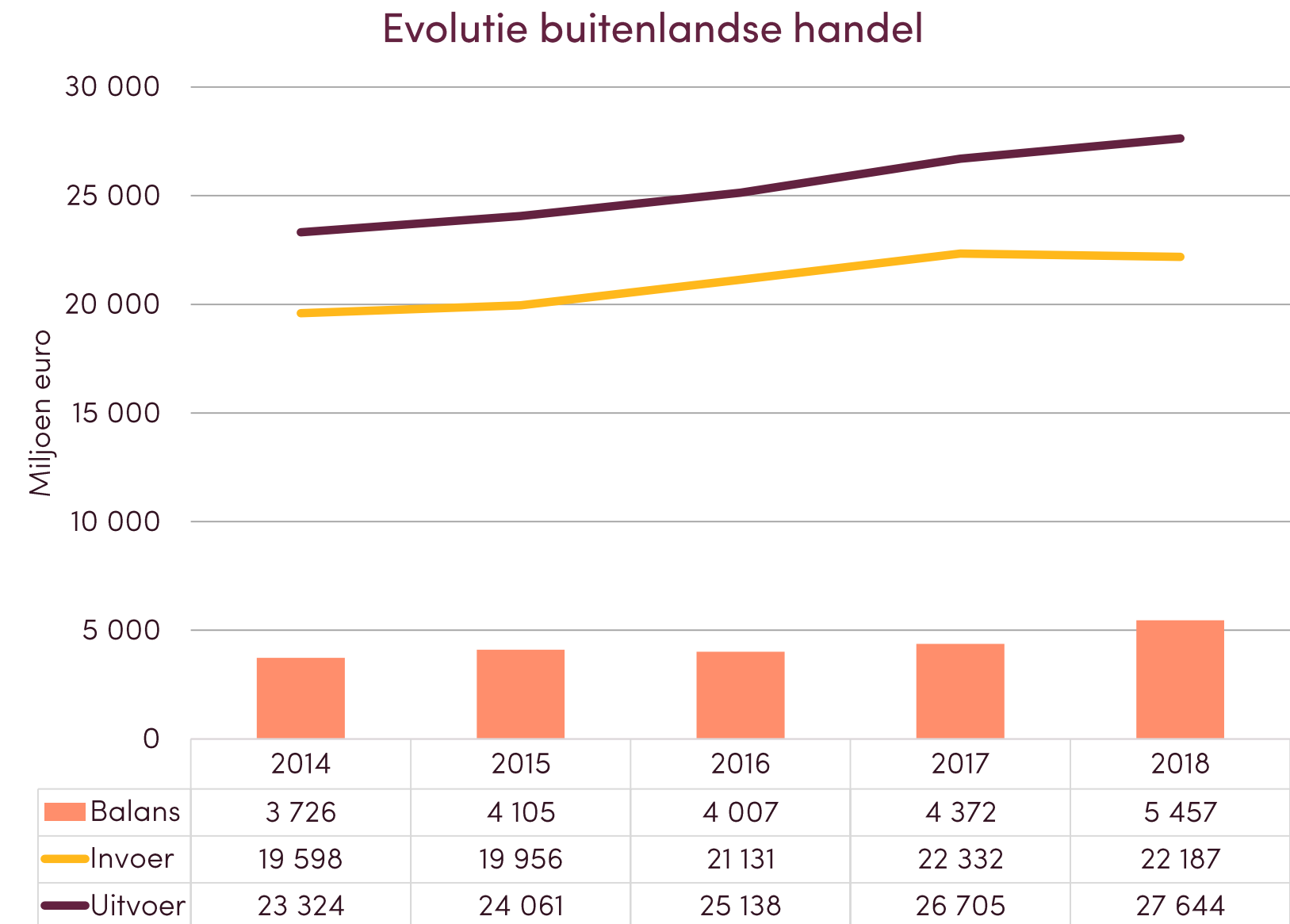
54% van de uitvoer gaat naar onze buurlanden, maar zeer beperkte groei

Verre export groeit spectaculair en is bijna goed voor 1/5de van de uitvoer (18%)

Evolutie buitenlandse handel

In 2018 bedroeg de export van voeding en dranken naar schatting 27,6 miljard euro. De import van deze producten had een waarde van 22,2 miljard euro, waardoor er voor voeding en dranken een handelsbalansoverschot was van ongeveer 5,5 miljard euro.

De inkomsten uit export van voeding en dranken namen toe met 3,5% ten opzichte van 2017. Ten opzichte van 2014 is er een toename van 18,5%, terwijl de waarde van de import van voeding en dranken in die periode met 13,2% steeg. Op die manier steeg de (positieve) handelsbalans tussen 2014 en 2018 met 46,5%.

Bron: NBB

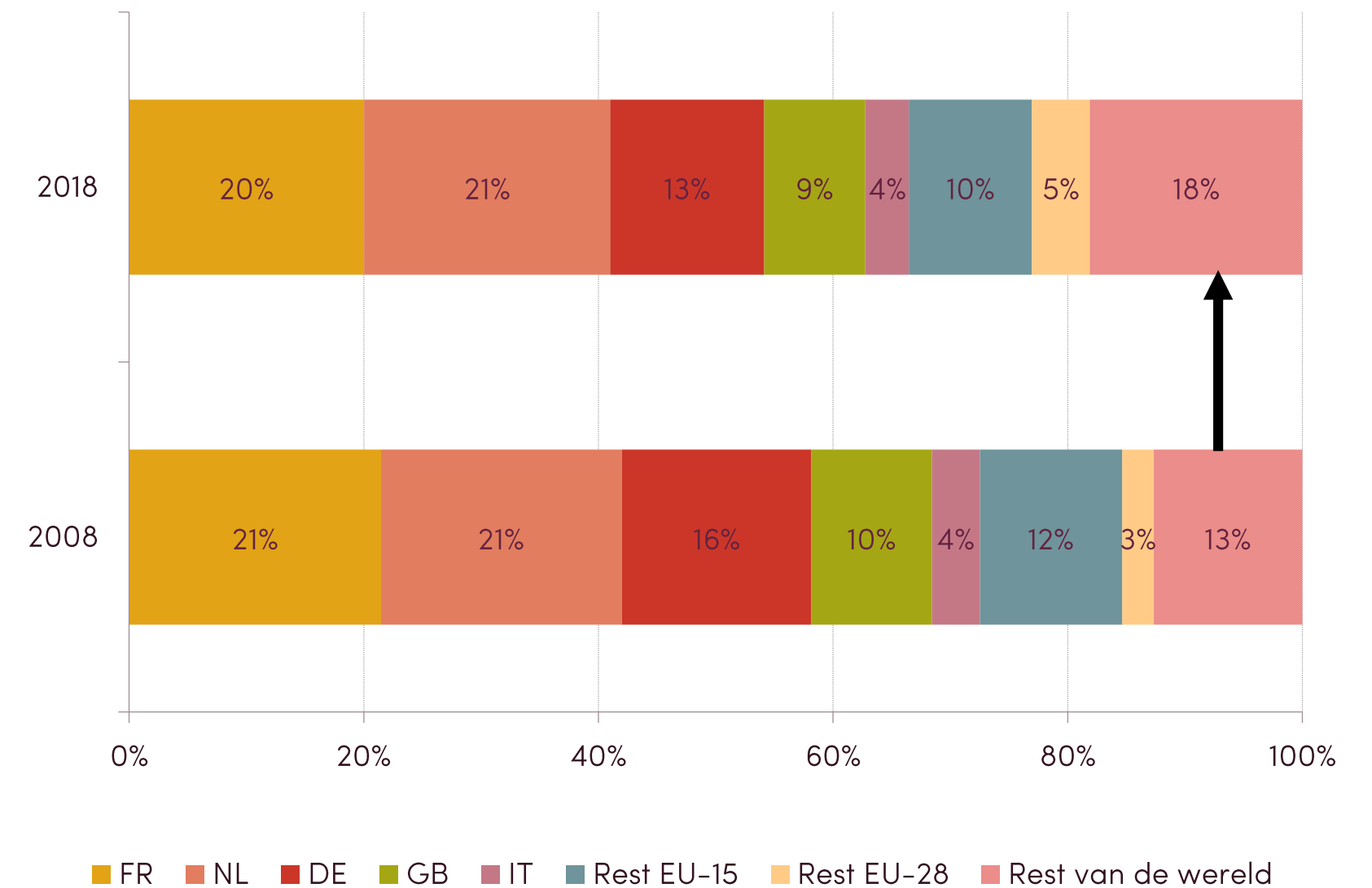
Geografische spreiding uitvoer

De uitvoer van de Belgische voedingsindustrie blijft in hoofdzaak gericht op de Europese Unie. Het zwaartepunt ligt bij onze directe buurlanden waar 54,1% van onze totale uitvoer naartoe gaat. De uitvoer naar Duitsland en Frankrijk viel in absolute waarde terug in 2018 met respectievelijk 2,4% en 0,9% terwijl deze naar Nederland groeiden met 3,8%. Een klein beetje verder daalden de exports naar Italië met 0,8%; het Verenigd Koninkrijk liet een groei optekenen van 2,1%.

In vergelijking met 2014 is het aandeel van deze top 5 EU-15 uitvoerlanden gedaald met 3,5 procentpunt (pp) ten gevolge van de toenemende uitvoer naar EU-28 landen (+2pp) en de rest van de wereld (+5pp).

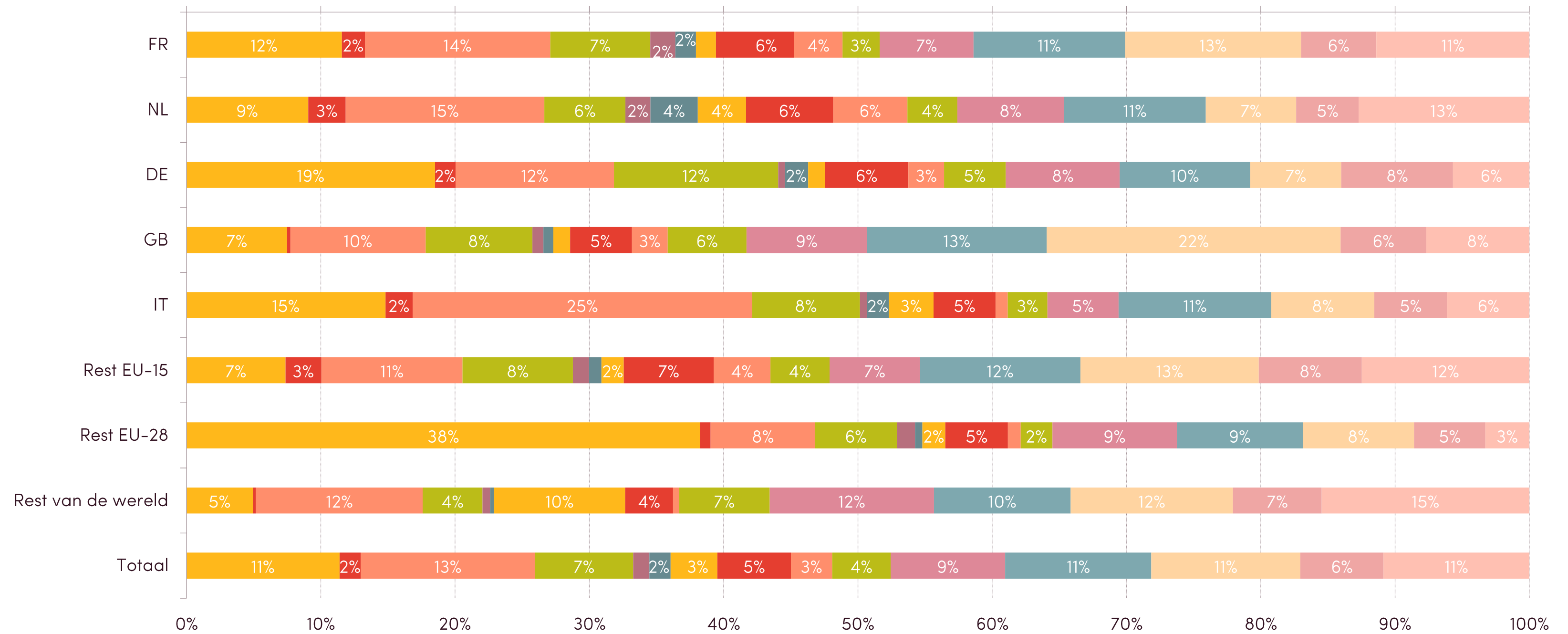
De meeste deelsectoren zagen hun exports groeien, behalve de vis- (-5,6%) en groentensector (-5,2%).

Geografische spreiding van de uitvoer (2008-2018)

Bron: NBB

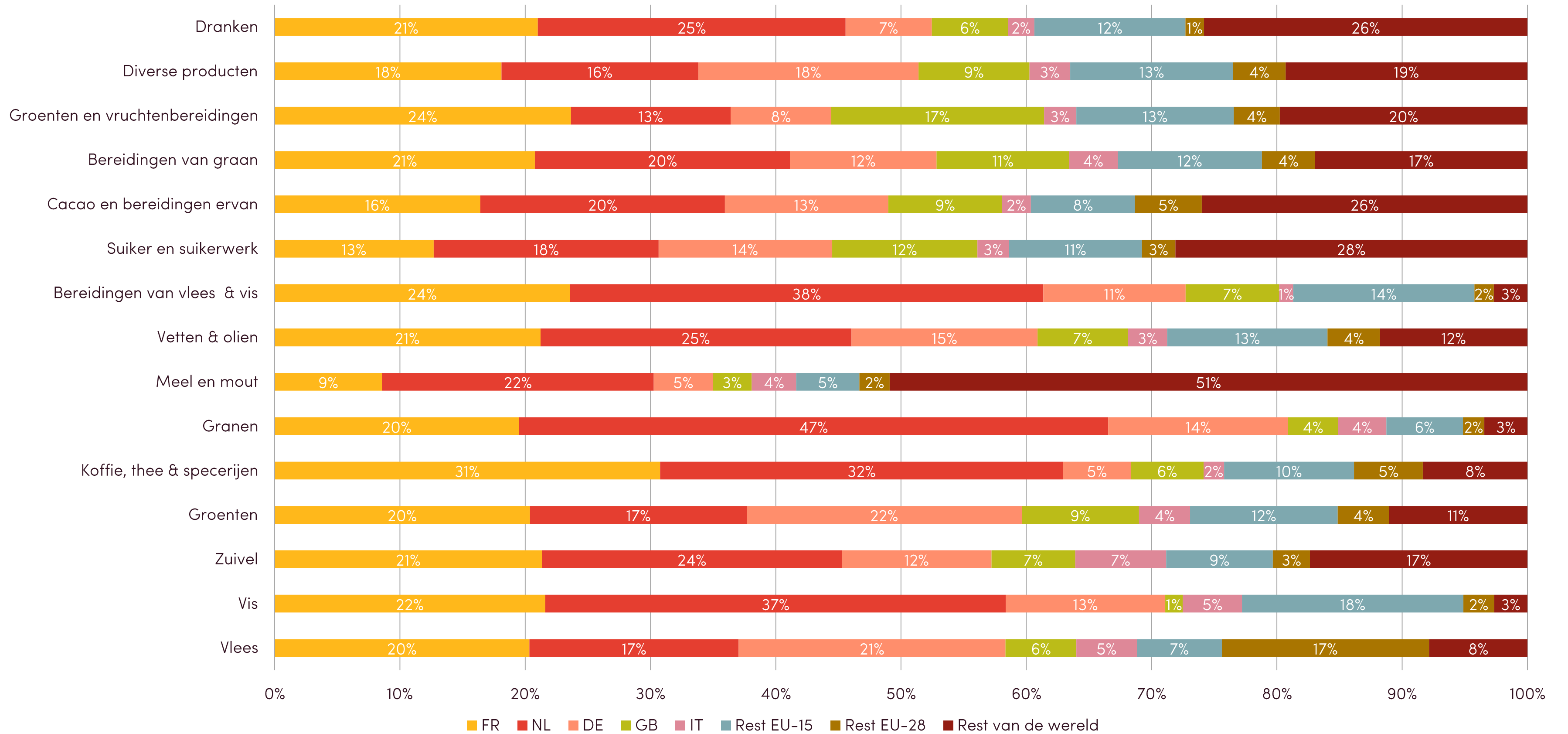
Verdeling uitvoer volgens productgroep per uitvoermarkt (2018)

- Vlees
- Vis
- Zuivel
- Groenten
- Koffie, thee & specerijen
- Granen
- Meel en mout
- Vetten & olien
- Bereidingen van vlees & vis
- Suiker en suikerwerk
- Cacao en bereidingen ervan
- Bereidingen van graan
- Groenten en vruchtenbereidingen
- Diverse producten
- Dranken

Bron: NBB

Verdeling uitvoer volgens uitvoermarkt per productgroep (2018)

Bron: NBB

Verre uitvoer

€ 5,0
miljard

+18,3%
in 2018

Groeimotor in 2018

Takeaways

Export naar Verenigde Staten stijgt met 9%

Twee van de top 3 verre exportlanden liggen in Azië

Dranken, zuivel, chocoladeproducten en diepvriesaardappelproducten belangrijkste exportproducten buiten de EU

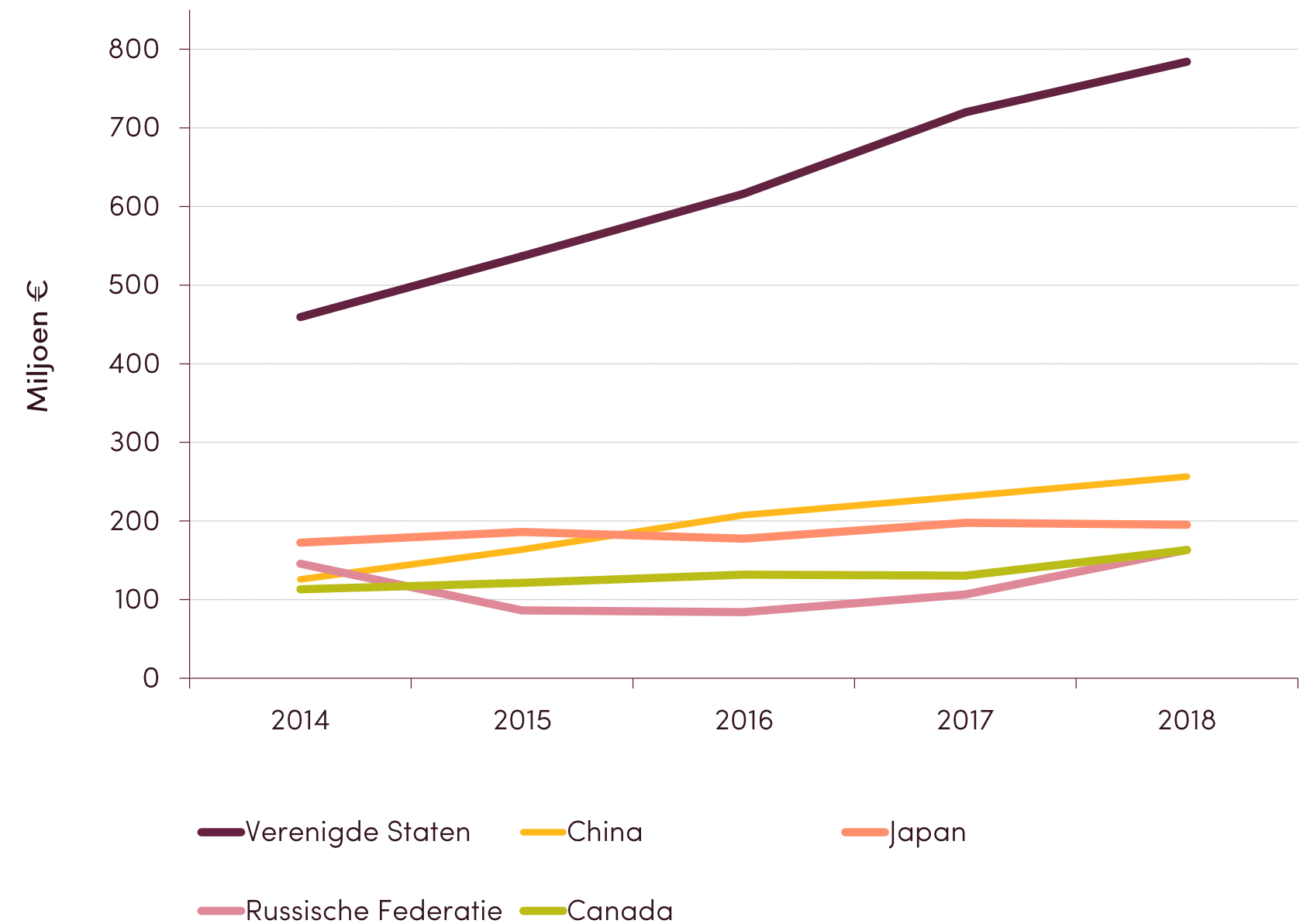
Evolutie verre uitvoer voedingsindustrie

De Verenigde Staten zet zijn gestage klim voort in 2018 (+71% ten opzichte van 2014 en +9% ten opzichte van 2017). Ook de export naar China stijgt in 2018 sterk met een groei van +11% ten opzichte van 2017 en een groei van +57% ten opzichte van 2015. De uitvoer naar de Russische Federatie herstelde fors in 2018 met een stijging van 53%, daarnaast deed ook Canada het zeer goed met een stijging van 25%. Enkel de export naar Japan neemt licht af met 1,4% in 2018.

Ongeveer 37% van de uitvoer buiten de Europese Unie gaat naar Azië (-1,6%-punt t.o.v. 2017). Noord-Amerika komt op de tweede plaats met 19% (-1,2%-punt), gevolgd door Afrika met 18% (+1,7%-punt).

Het relatieve aandeel van de Europese landen buiten de EU (bv. Rusland, Oekraïne en Wit-Rusland) ging erop vooruit (+0,9%-punt). Het aandeel van Zuid- en Centraal-Amerika enerzijds en Australië en Oceanië anderzijds bleef ongeveer gelijk.

Evolutie verre uitvoer

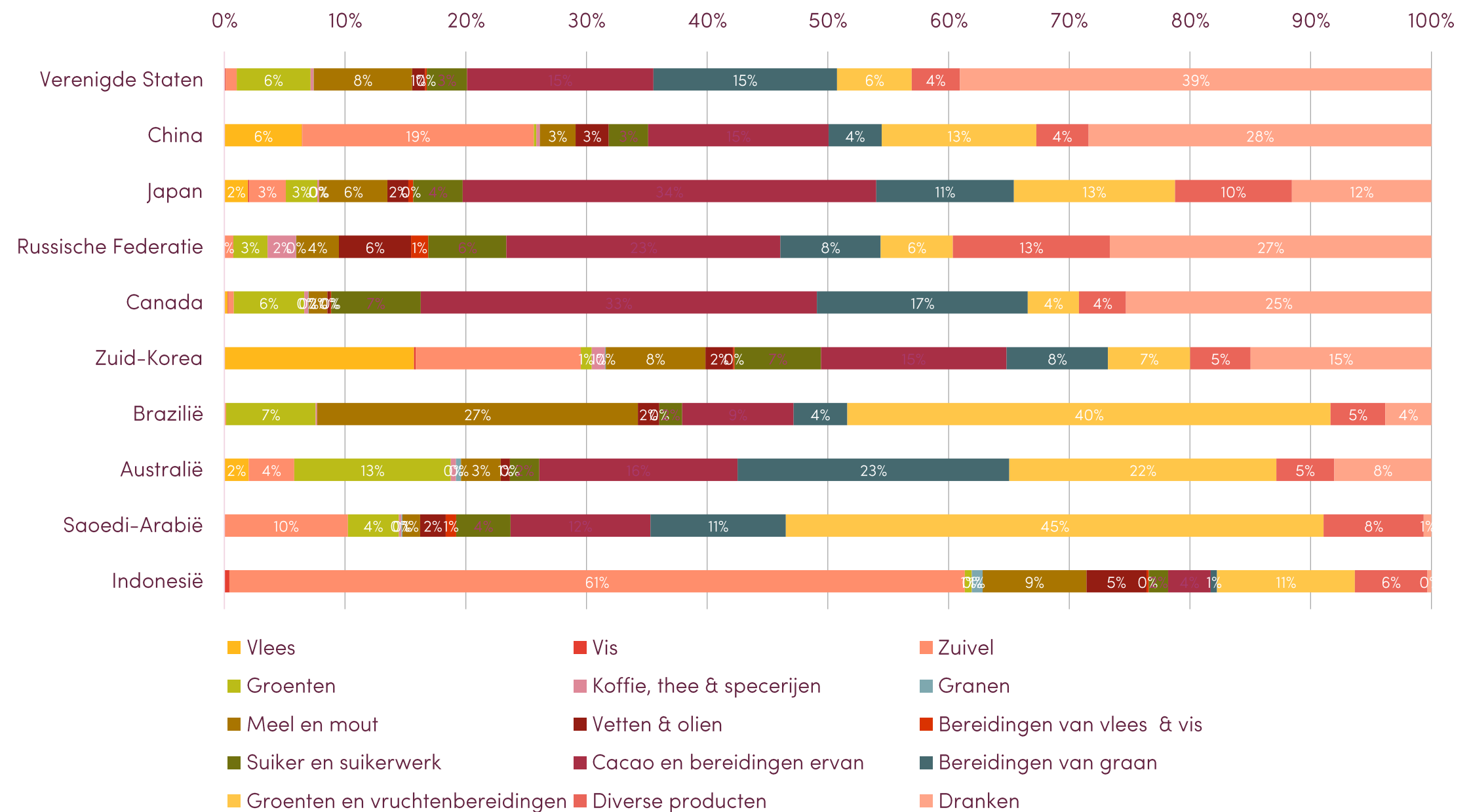
Bron: NBB

Verre uitvoer per product

De meest geliefde Belgische exportproducten in de verre landen blijven bier en chocolade. Maar ook zuivel en diepvriesgroenten (vooral diepvriesaardappelproducten) scoren sterk.

Onze belangrijke verre uitvoermarkten de Verenigde Staten, China, de Russische Federatie en Canada zijn vooral geïnteresseerd in chocoladeproducten en dranken (bieren). Naar Canada worden ook veel bereidingen van graan (vooral koekjes) uitgevoerd. Voor Japan en China springen ook de groentebereidingen (vooral diepvriesaardappel bereidingen) eruit.

Verdeling uitvoer per productgroep voor 10 belangrijkste verre uitvoermarkten (2018)

Bron: NBB

Top export markten binnen en buiten Europa

Export buiten de EU

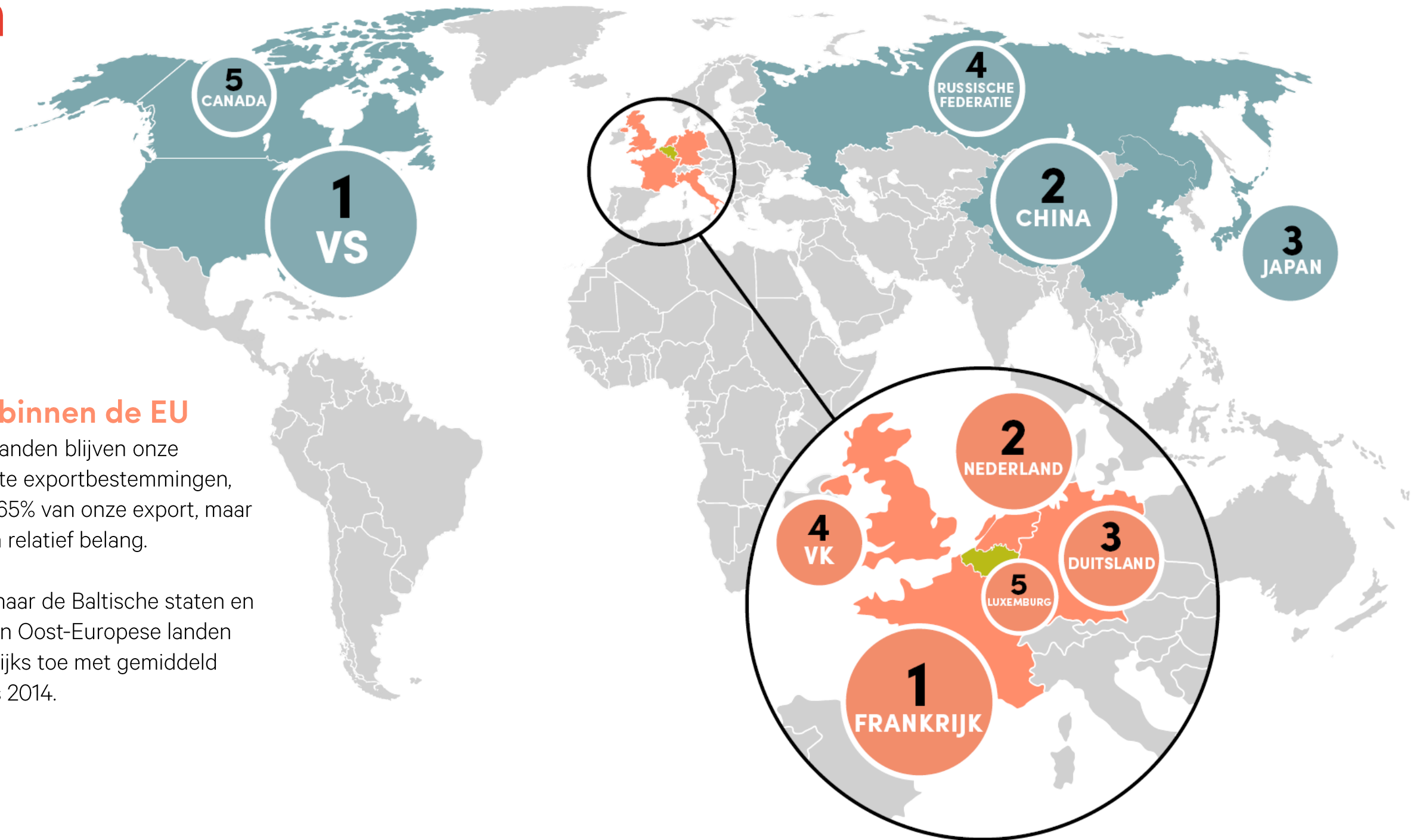
Goed voor 18% van onze export en toont het meeste potentieel, met Noord-Amerika en Azië als voornaamste exportregio's.

1. Verenigde Staten (+71% sinds 2014)
2. China (+104% sinds 2014)
3. Japan (+13% sinds 2014)
4. Russische Federatie (+12% sinds 2014)
5. Canada (+44% sinds 2014)

Export binnen de EU

Onze buurlanden blijven onze voornaamste exportbestemmingen, goed voor 65% van onze export, maar verliezen in relatief belang.

De export naar de Baltische staten en Centraal- en Oost-Europese landen neemt jaarlijks toe met gemiddeld +7,6% sinds 2014.

Jobs

Nog steeds dé industriële jobcreator

93.000

directe jobs

173.000

indirecte jobs

+2,9%

VTE

Takeaways

Voedingsindustrie zorgt voor kwart miljoen jobs

Voedingsindustrie is grootste industriële werkgever in België

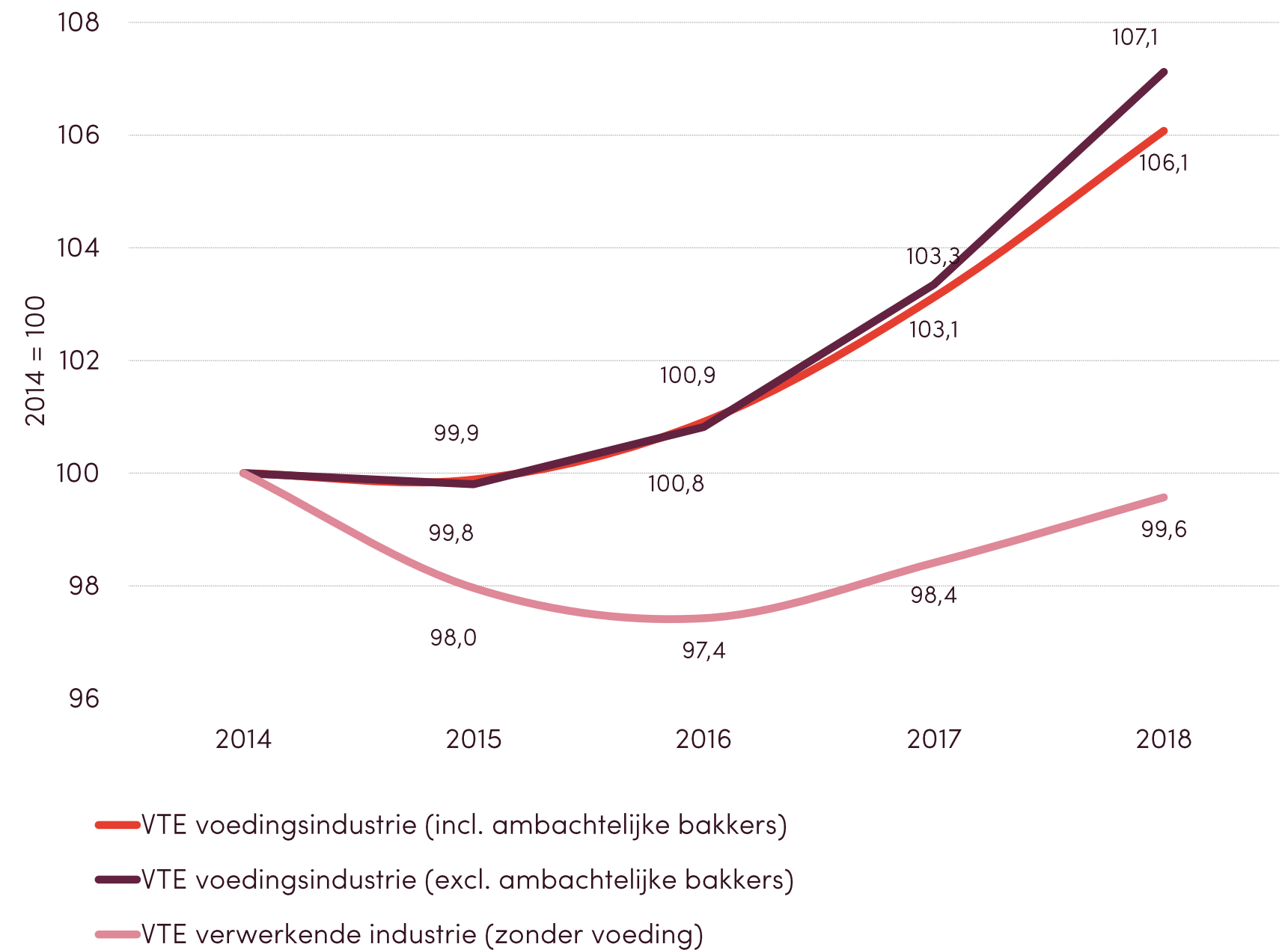
1 op de 5 jobs in de industrie is er één in de voedingsindustrie

Evolutie tewerkstelling

De voedingsindustrie werd in 2018 nog meer uitgesproken de grootste industriële werkgever van België. Er waren in de sector 92.743 arbeidsplaatsen, goed voor 77.669 voltijdsequivalenten (VTE's). Het aantal arbeidsplaatsen is ten opzichte van 2017 met 2,2% gegroeid, de VTE's namen met 2,9% toe.

Ook de rest van de verwerkende industrie kende in 2018 een stijging van de werkgelegenheid (+4.402 VTE's of 1,2% meer dan in 2017). Door de sterkere groei in de voedingsindustrie stijgt het aandeel van de voedingsindustrie in de industriële tewerkstelling verder. Het aandeel in de arbeidsplaatsen groeide van 18,6% in 2014 naar 19,5% in 2018, uitgedrukt in VTE's steeg het aandeel van 17,7% in 2014 naar 18,7% in 2018.

Evolutie arbeidsvolume in voltijdsequivalenten in België

Bron: RSZ

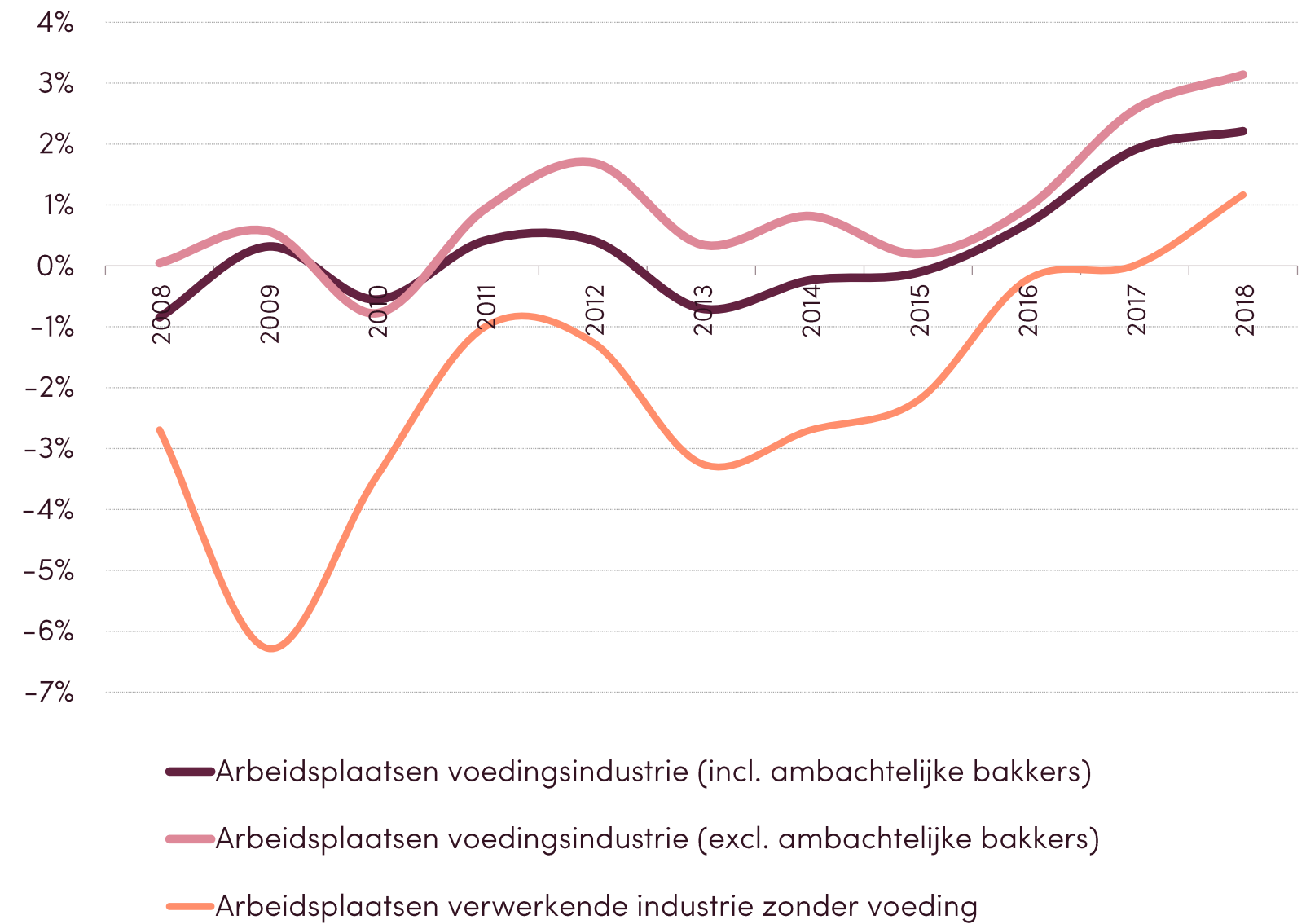
Jobcreatie

Sinds 2016 is de instroom van werknemers in bedrijven uit de voedingssector groter dan de uitstroom en het verschil tussen in- en uitstroom nam de afgelopen jaren steeds toe.

De laatste 3 jaar is de aantrekkingskracht van de voedingssector exponentieel gestegen: er is beduidend meer in- dan uitstroom.

De cijfers tonen ook aan dat de netto jobcreatie aanzienlijk hoger ligt in de voedingssector dan in de rest van de industrie.

Jobcreatie / jobdestructie

Bron: RSZ

Verdeling tewerkstelling

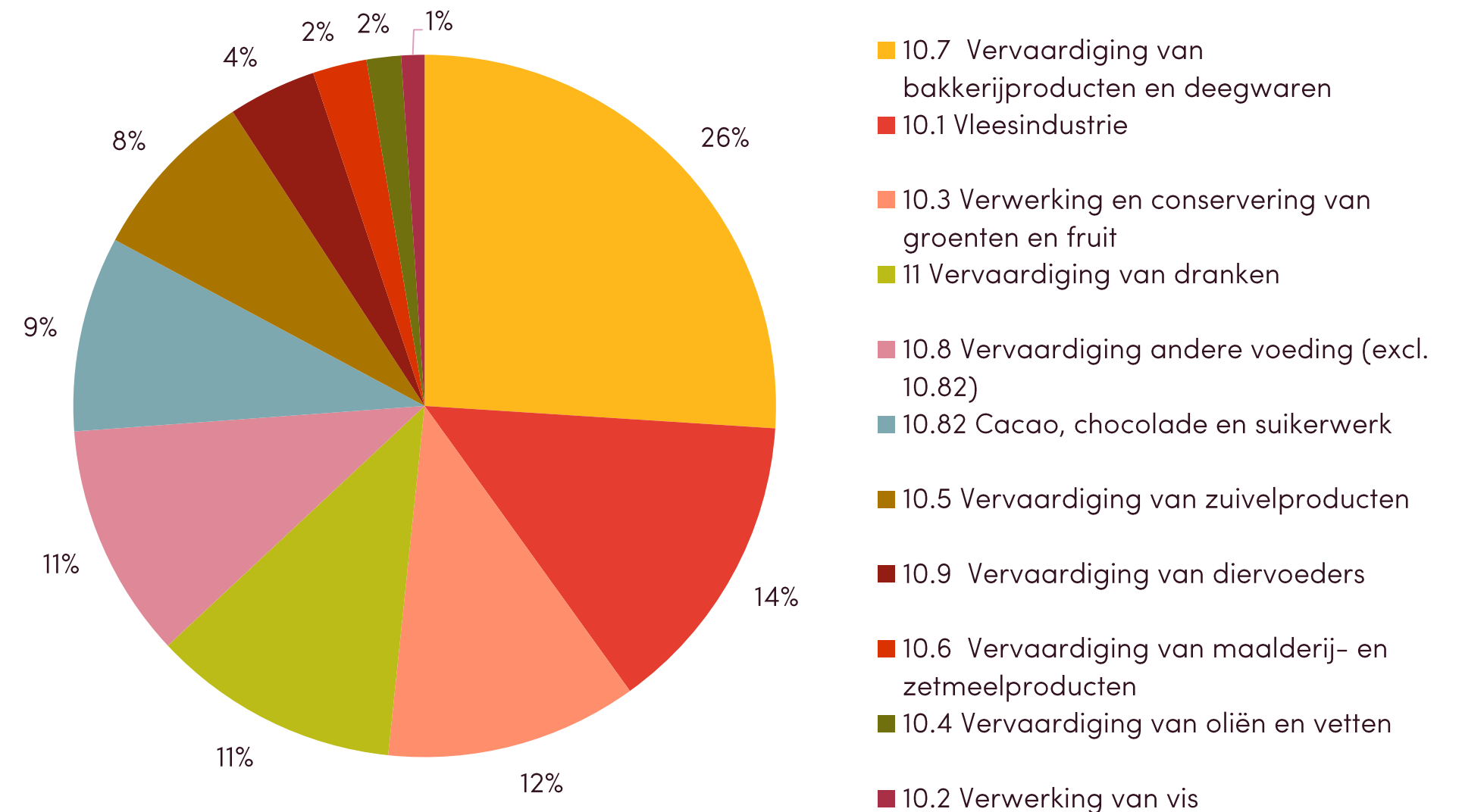
De 3 grootste subsectoren in termen van aantal arbeidsplaatsen zijn de bakkerijsector, de vleesindustrie en de verwerking en conservering van groenten en fruit, samen goed voor 52% van de totale tewerkstelling.

Ten opzichte van 2008 is de tewerkstelling bij de ondernemingen tot 49 werknemers afgenomen ten voordele van grotere ondernemingen van 50 tot 100 werknemers en de grote ondernemingen met meer dan 500 werknemers. De terugval bij de kleinste ondernemingen is vooral het gevolg van het verdwijnen van kleine bakkerijen. De voedingsindustrie kent een duidelijke schaalvergroting.

Regionale verdeling

Vlaanderen telt 70% van het aantal arbeidsplaatsen, Wallonië 25% en het Brussels Gewest 5%. Vlaanderen neemt dus in vergelijking met de omzet een iets minder dominante positie in.

Verdeling arbeidsplaatsen per deelsector (2018)

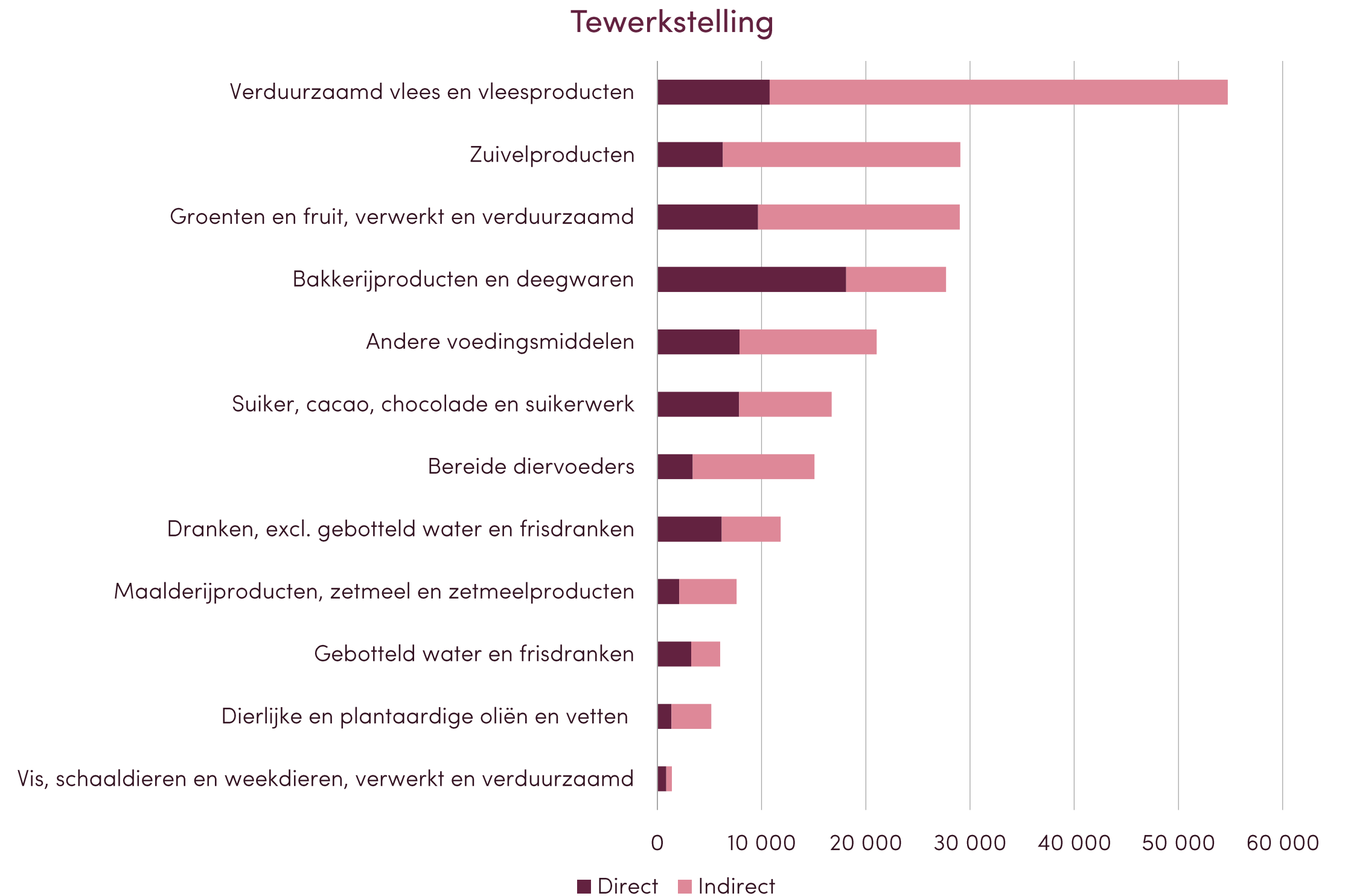

Bron: RSZ

Indirecte tewerkstelling

De voedingsindustrie is niet alleen verantwoordelijk voor een groot deel van de tewerkstelling (met zo'n 78.000 VTE's). Indirect creëert ze meer dan 147.000 VTE's. Anders gezegd, levert 1 job in de voedingsindustrie er 2 in andere sectoren!

De vleesindustrie is de subsector die de meeste indirecte jobs genereert. Voor elke VTE die in de vleessector werkt, worden er 4 extra VTE's aan gelinkt. Qua indirecte jobcreatie komen de zuivelindustrie en de groenten- en fruitverwerkende industrie op de tweede en derde plaats. Voor elke job die zij creëren, komen er 3,62 en 3,44 indirecte jobs bij.

Bron: RSZ, FPB

Werkgevers

4282

werkgevers

werknemers
per werkgever

Een echte kmo-sector

Takeaways

96% van de werkgevers stelt minder dan 100 werknemers te werk

28% van het aantal werkgevers in de verwerkende industrie is actief in de voedingsindustrie

Schaalvergroting zet zich door

Evolutie werkgevers

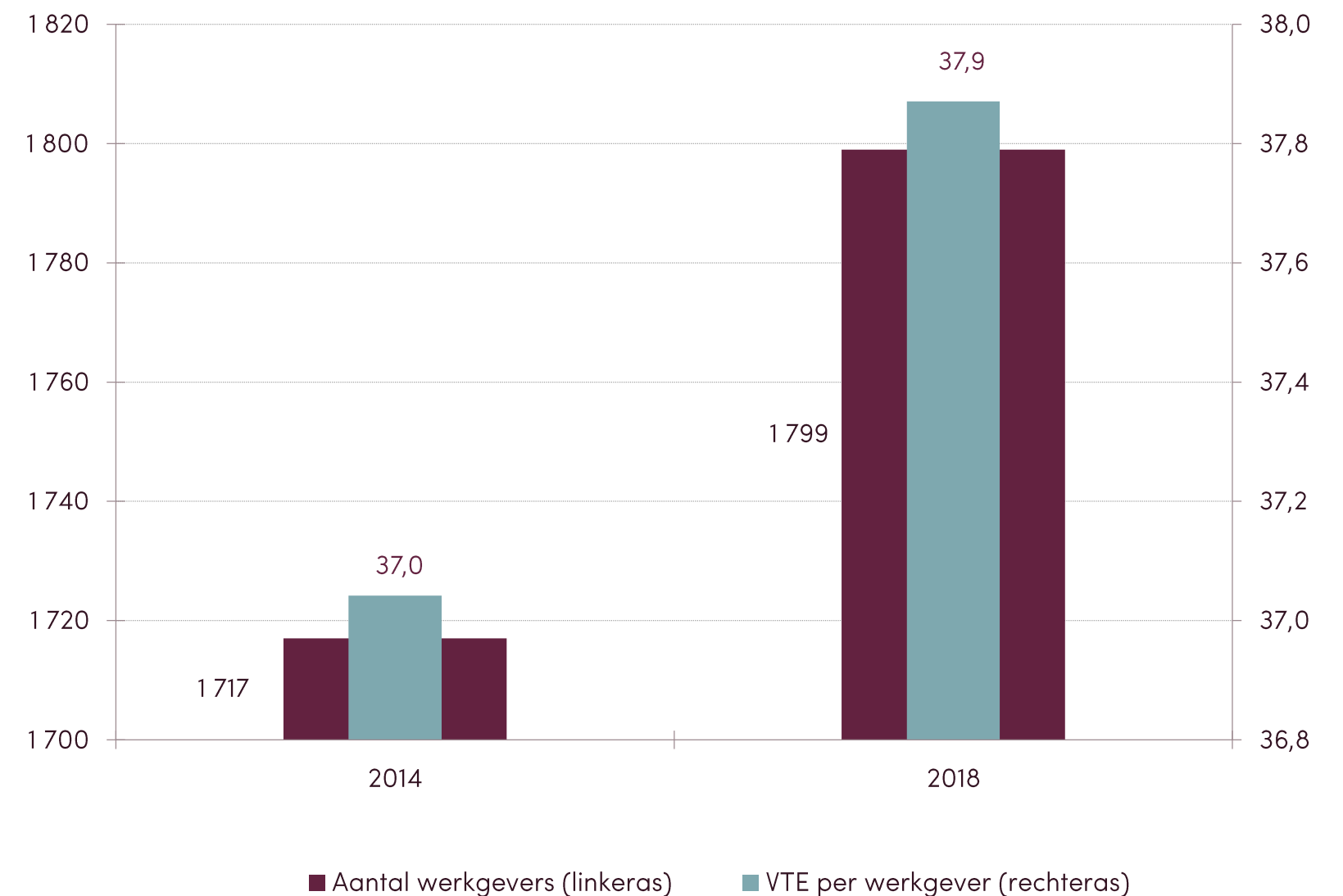
De voedingsindustrie telde 4.284 werkgevers in 2018, waarvan 2.485 ambachtelijke bakkers. In zijn geheel is de voedingsindustrie goed voor 28% van de werkgevers in de verwerkende industrie. Dit hoge aandeel volgt uit het feit dat de voedingsindustrie relatief meer kmo's telt dan de gemiddelde industriële sector.

De voorbije jaren is het aantal werkgevers in de voedingsindustrie jaar na jaar afgenomen (-5,5% in vergelijking met 2014 of -248 werkgevers). Een belangrijke nuance: wanneer de artisanale bakkers buiten beschouwing wordt gelaten, stijgt het aantal werkgevers tussen 2014 en 2018 met 82 units. Bovendien nam de gemiddelde omvang van de bedrijven toe met 37 tot 38 VTE's (en 21 tot 22 met de ambachtelijke bakkerijen inbegrepen).

Sectorale verdeling

Uitgezonderd de kleine bakkerijen (2.485 in 2018 of 58% van het totale aantal werkgevers in de voedingsindustrie) zijn de 3 subsectoren met het meeste aantal werkgevers: vlees (22%), chocolade (14%) en vervaardiging van voeding excl. chocolade (13%).

Evolutie van het aantal werkgevers en de gemiddelde omvang van de ondernemingen (excl. ambachtelijke bakkerijen)

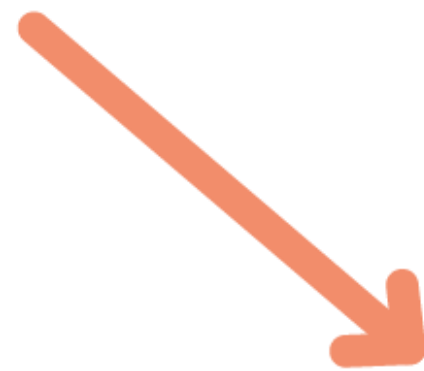

Bron: RSZ

Toegevoegde waarde

€ 8,22
miljard

-0,6%
in 2017

Gaat achteruit

Takeaways

Ongeveer 15% van de toegevoegde waarde in de industrie komt van de voedingsindustrie

De toegevoegde waarde van de Belgische voedingsindustrie steeg op 4 jaar tijd met maar 2,7%

De rest van de verwerkende industrie doet het aanzienlijk beter (+11,1%)

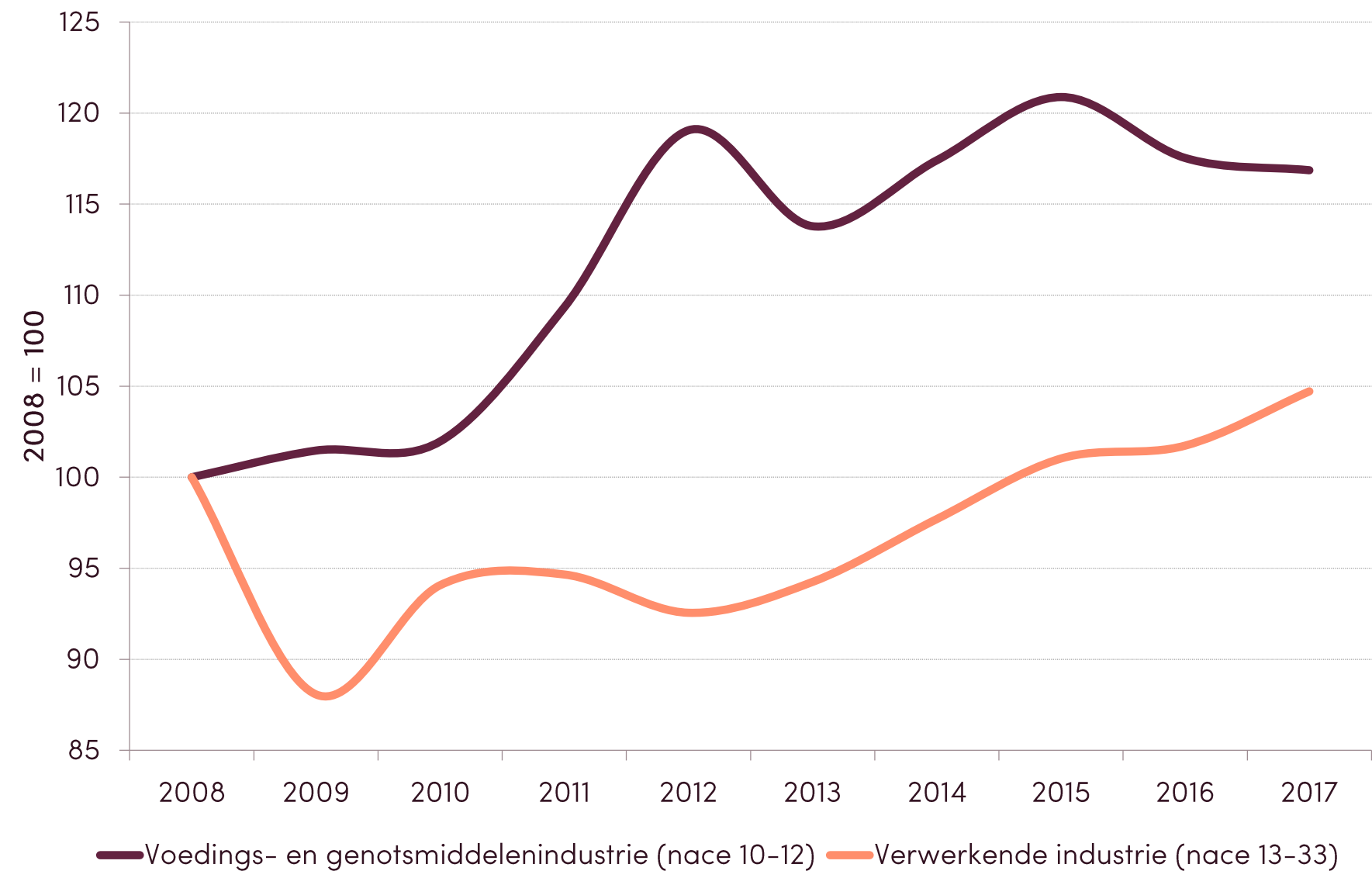
Evolutie toegevoegde waarde

De laatste 10 jaar kende de toegevoegde waarde van de voedings- en genotmiddelenindustrie in volume een vooruitgang van bijna 17%. Toch dient een onderscheid gemaakt te worden tussen twee periodes. Na een stagnatie tijdens de economische crisis van 2008-2012, steeg de toegevoegde waarde sterk. In de periode van 2013-2017 daarentegen, stagneerde de toegevoegde waarde. Sinds 2013 was de groei in de rest van de verwerkende industrie systematisch hoger dan die van de voedingsindustrie. Hierdoor nam het aandeel van de voedingsindustrie in de totale toegevoegde waarde van de verwerkende industrie af van 16,7% in 2012 naar 14,8% in 2017.

Regionale verdeling

Vlaanderen genereert 72% van de toegevoegde waarde, Wallonië 23% en Brussel 5%.

Evolutie van de reële toegevoegde waarde

Bron: NBB

Concurrentiekracht

Marges staan onder druk door lonen en elektriciteitsprijzen

3,95%

operationele
marge

19,3%

loonkosten-
handicap

Takeaways

Een werkuur kost 1/5de meer in België dan in de buurlanden

Beleidskeuzes maakten elektriciteitsfactuur voedingsbedrijven tot 420% duurder in 8 jaar

Netto operationele marges komen onder druk

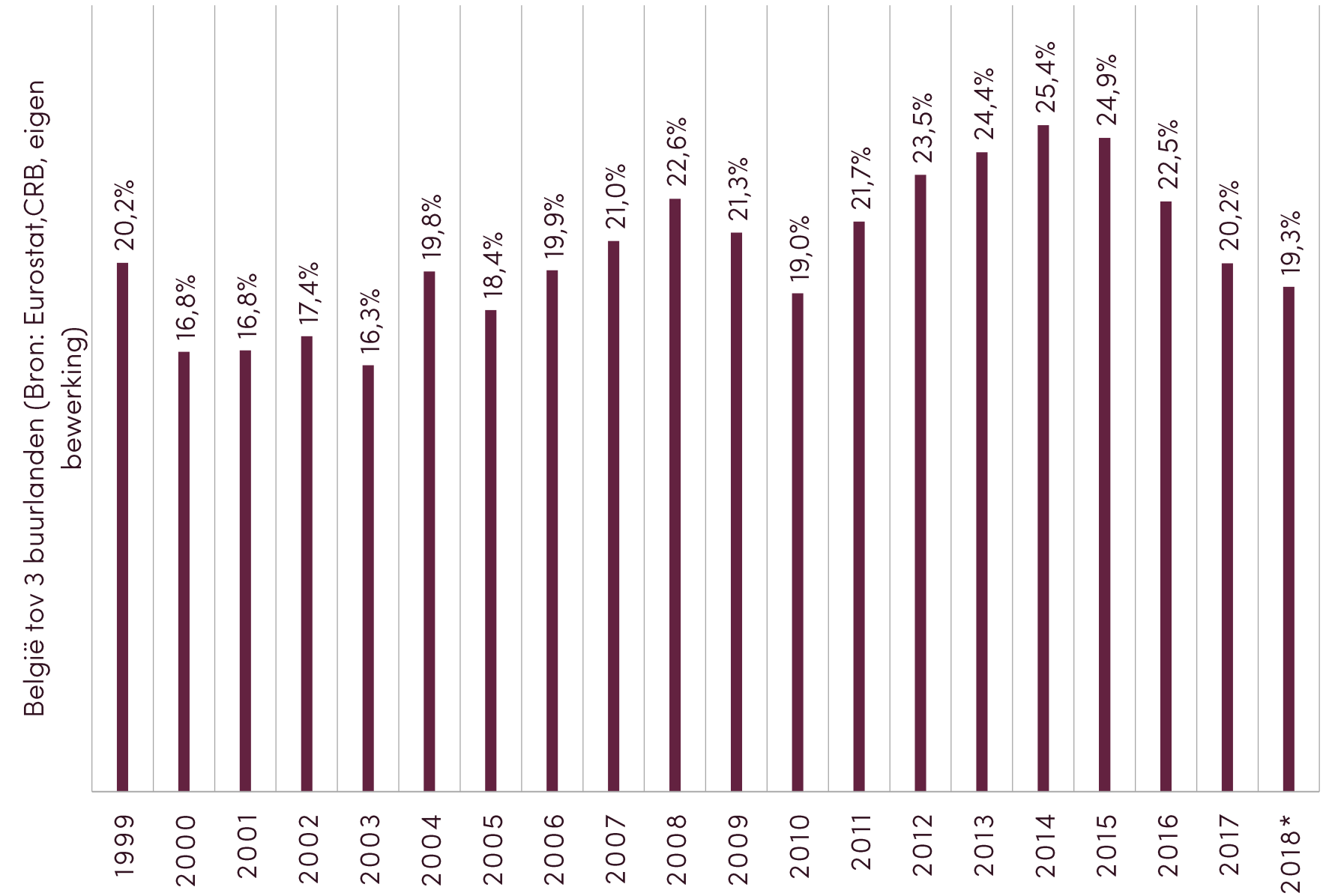
Evolutie loonkostenhandicap

De loonkostenhandicap van de Belgische voedingsindustrie (rekening houdend met de loonsubsidies) tegenover het gewogen gemiddelde van de drie buurlanden liep eind 2014 op tot meer dan 25%. Een onhoudbaar hoog niveau voor de concurrentiepositie van de sector.

Vanaf 2015 is er onder invloed van verschillende regeringsmaatregelen (indexsprong, loonmatiging, taxshift) wel een daling van de loonkostenhandicap, en dit resulteert in een stijging van de werkgelegenheid in de sector.

Op basis van berekeningen door Fevia zal de loonkostenhandicap eind 2018 nog steeds 19,3% bedragen. Om de positieve trend in het aantal arbeidsplaatsen vol te houden, blijft de verdere daling van de loonkostenhandicap een belangrijke prioriteit.

Zware loonkostenhandicap

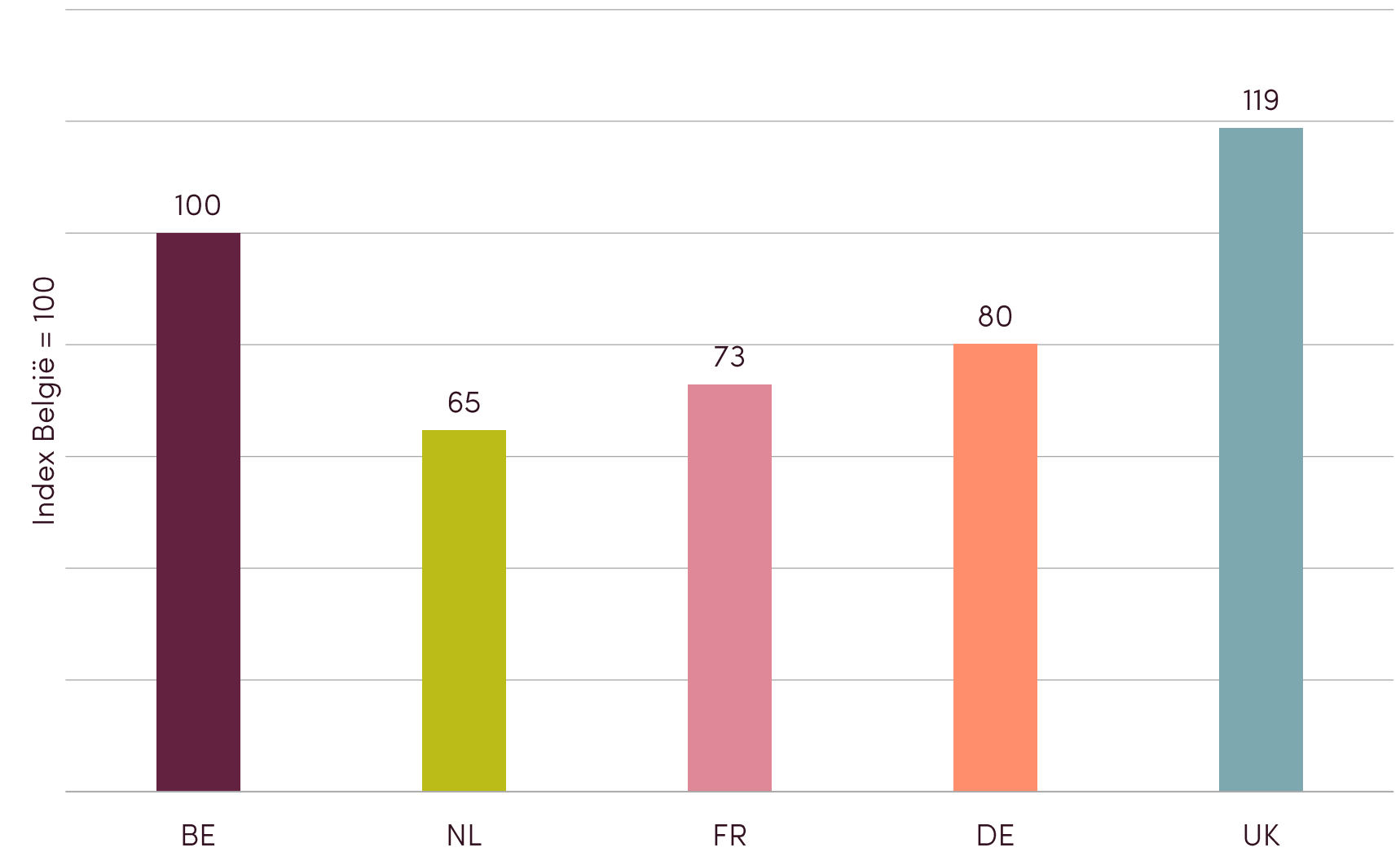
Evolutie kostprijs elektriciteit

Kleine Belgische elektro-intensieve voedingsbedrijven betalen hun elektriciteit tussen de 25 en 55% meer dan in de buurlanden Duitsland, Frankrijk en Nederland. Enkel in het Verenigd Koninkrijk zou een gelijkaardig bedrijf haar verbruik iets duurder betalen (CREG).

De stijging van de meerkosten (de kosten die voortvloeien uit het beleid en waarvan de financiering gebeurt door de elektriciteitsverbruikers) ligt hier aan de basis. Volgens berekeningen van Fevia zag een gemiddeld Waals voedingsbedrijf de meerkosten op zijn elektriciteitsfactuur in een periode van 8 jaar met bijna 337% toenemen. Een gemiddeld Vlaams bedrijf zelfs met bijna 420%.

Deze grote toename van de meerkosten op de elektriciteitsfactuur geldt voor bedrijven die deelnemen aan een Energiebeleidsovereenkomst (Vlaanderen) of een Accord de branche (Wallonië). In ruil voor verregaande energie-inspanningen ontvangen deze bedrijven bepaalde financiële compensaties. Zonder deze compensaties zou de stijging van de meerkosten nog groter zijn.

Elektriciteitskost voor een klein elektro-intensief bedrijf (10 GWh) tov de buurlanden

Bron: CREG

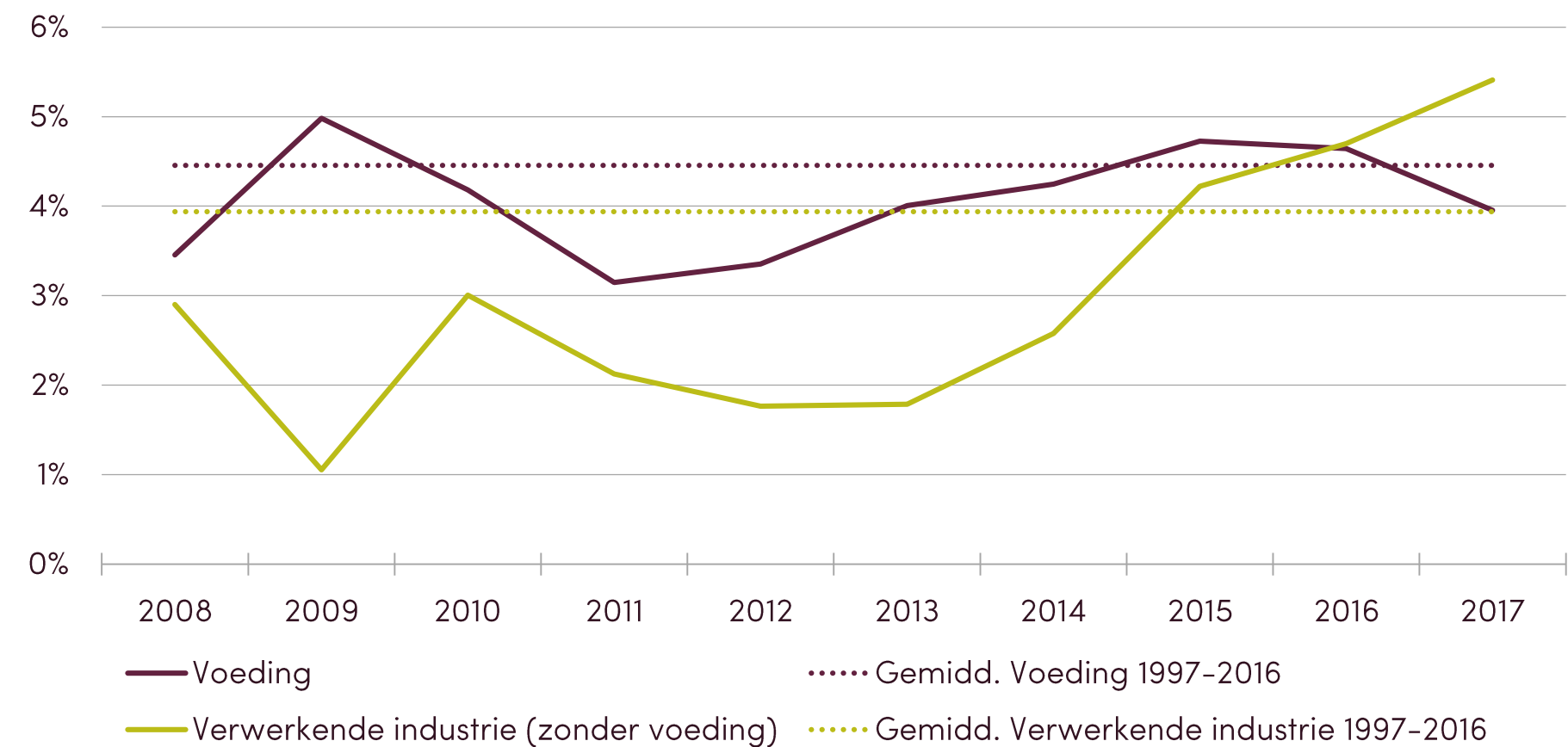
Evolutie netto-operationele marge

De gemiddelde marge daalde in 2017 tot 3,95%. Daarmee komt de netto-operationele marge van de voedingsindustrie in 2017 opnieuw onder het gemiddelde niveau van de laatste 20 jaar, nadat het er in 2015 en 2016 nog bovenlag.

De rest van de verwerkende industrie zet op haar beurt de consolidering van de operationele marge verder. In 2017 bevond de operationele marge zich 1,5 procentpunt onder haar historische gemiddelde.

Voldoende marge blijven halen is een belangrijke uitdagingen voor de voedingsindustrie. De marge stelt de voedingsbedrijven in staat om –zoals we eerder zagen - (record)investeringen te doen en om ook de werkgelegenheid te laten toenemen. Op deze manier neemt de voedingsindustrie een optie om ook in de toekomst de sterkhouder te blijven van de Belgische industrie.

Evolutie netto-operationele marge

Bron: NBB

Terugvloei naar de overheid

Meer jobs doen
fiscale inkomsten
stijgen

€ 1,37
miljard
patronale RSZ

+3,5%
in 2017

Takeaways

521 miljoen euro bedrijfsvoorheffing

Winstbelasting stijgt met 1,2% in 2017

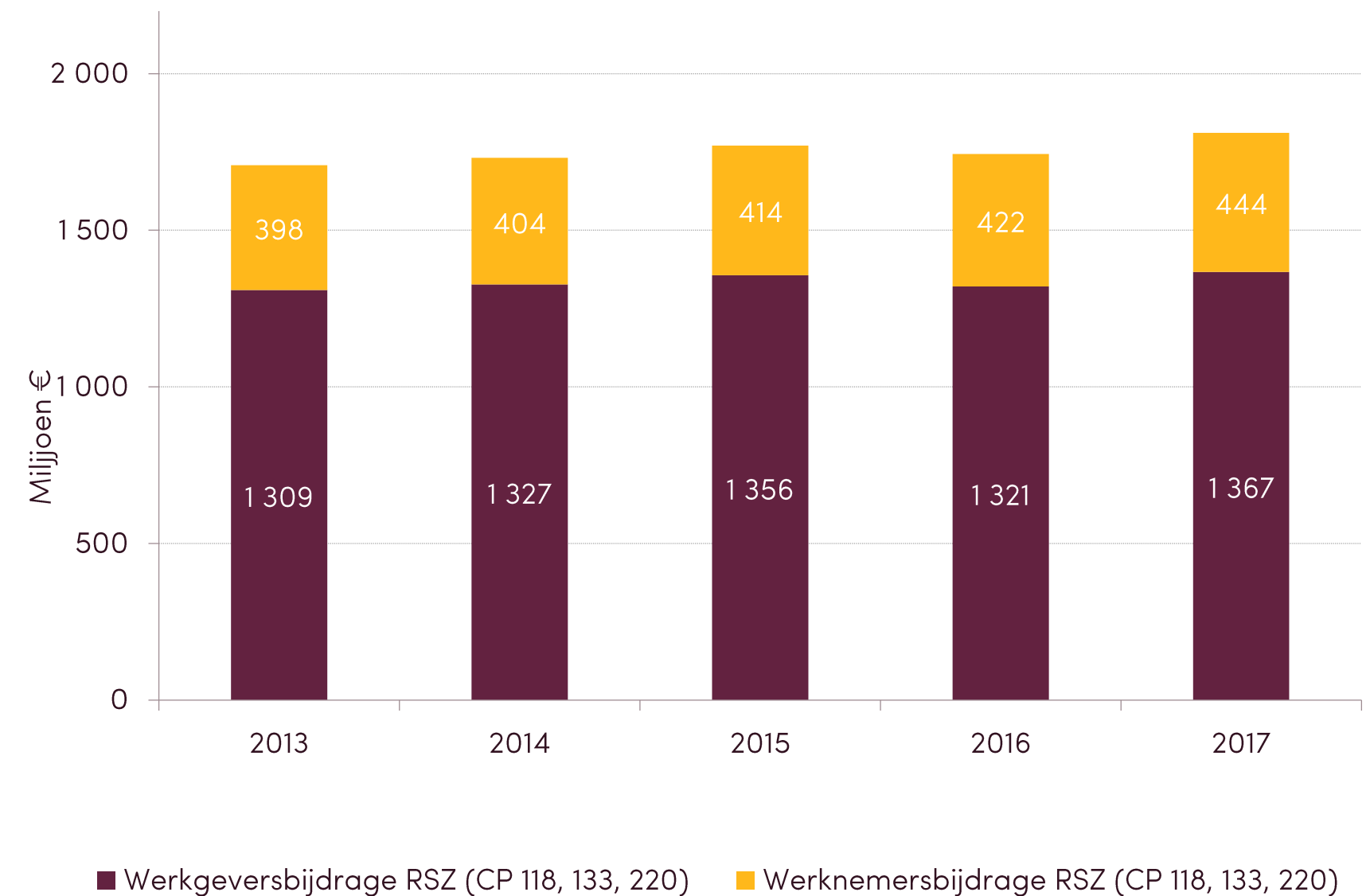
Op 5 jaar tijd stijgt de terugvloei naar de overheid met 9,5%

Bijdrage sociale zekerheid

De directe werkgelegenheid in de voedingsindustrie in 2017 leverde 1,37 miljard euro werkgeversbijdragen aan de sociale zekerheid op, een stijging met 3,5% ten opzichte van 2016. Deze stijging is vooral te verklaren door een toename van het aantal werknemers in de voedingsindustrie en de indexering van de lonen in 2017. De voedingsindustrie is goed voor 14,4% van de RSZ- werkgeversbijdragen in de industrie. Ten opzichte van 2013 namen de werkgeversbijdragen van de voedingsindustrie toe met 4,4%.

Daarbovenop droegen de werknemers in de voedingsindustrie in 2017 nog eens additioneel 444 miljoen euro bij aan de sociale zekerheid. Ten opzichte van 2016 is dit een stijging van 5,1%, goed voor 14,1% van de totale RSZ-werknemersbijdragen in de verwerkende industrie. Ten opzichte van 2013 namen de RSZ-werknemersbijdragen in de voedingsindustrie toe met 11,4%.

RSZ-bijdragen

Bron: RSZ

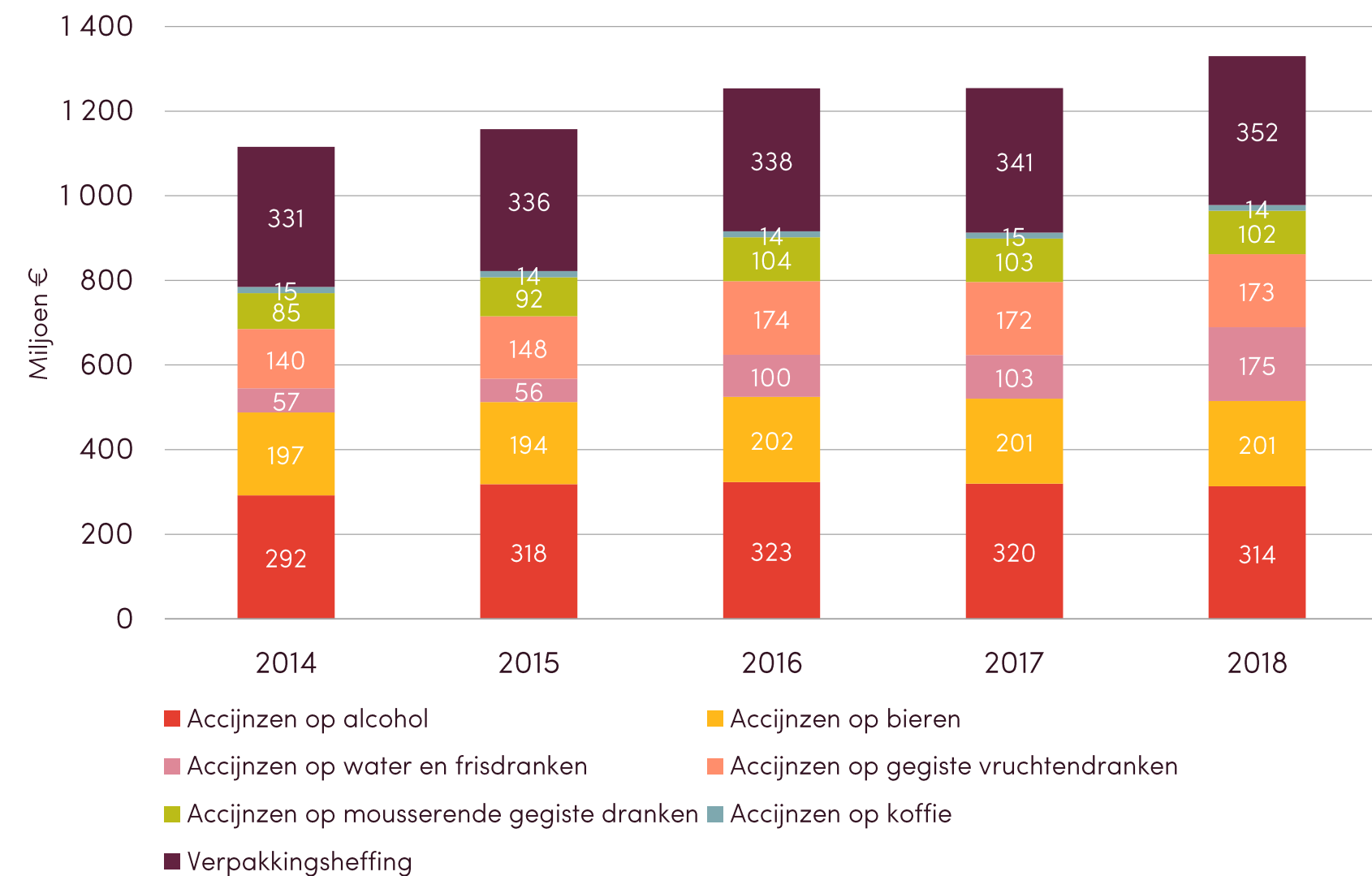
Zeer hoge indirecte belastingen

De indirecte belastingen wegen heel zwaar op de voedingsindustrie, en specifiek voor de productie van dranken, met een totaal van meer dan 1,3 miljard euro in 2018. De accijnzen op alcohol brachten 314 miljoen euro op, bier 201 miljoen euro en drinkwater en frisdranken 175 miljoen euro. Rekening houdende dat, als gevolg van een taksverhoging, de accijnzen voor drinkwater en frisdranken in 2016 en 2018 een forse stijging kende.

Grensaankopen

Het is daarom geen verassing dat de sectoren van alcoholische dranken, mineraalwater en frisdranken de grootste progressie ondergingen in het grensaankopen (respectievelijk +61% en +14% tussen 2013 en 2018; bron: GfK). Wetende dat het aandeel van grensaankopen binnen de totale consumptie zo'n 5% is, tegenover het gemiddelde van 2,8% voor de 'voeding en dranken'-sector in z'n geheel.

Indirecte belastingen die wegen op de voedingsindustrie

Bron: FOD Financiën

Opleidingen

Aantal opleidingen nemen toe

16.000

knelpunt-
vacatures

36.000

opgeleide
werknemers

Takeaways

18,7% van het aantal vacatures voor productieoperator voeding blijft langer dan 180 dagen openstaan

Meer inzetten op opleidingen op de werkvloer zoals duaal leren noodzakelijk

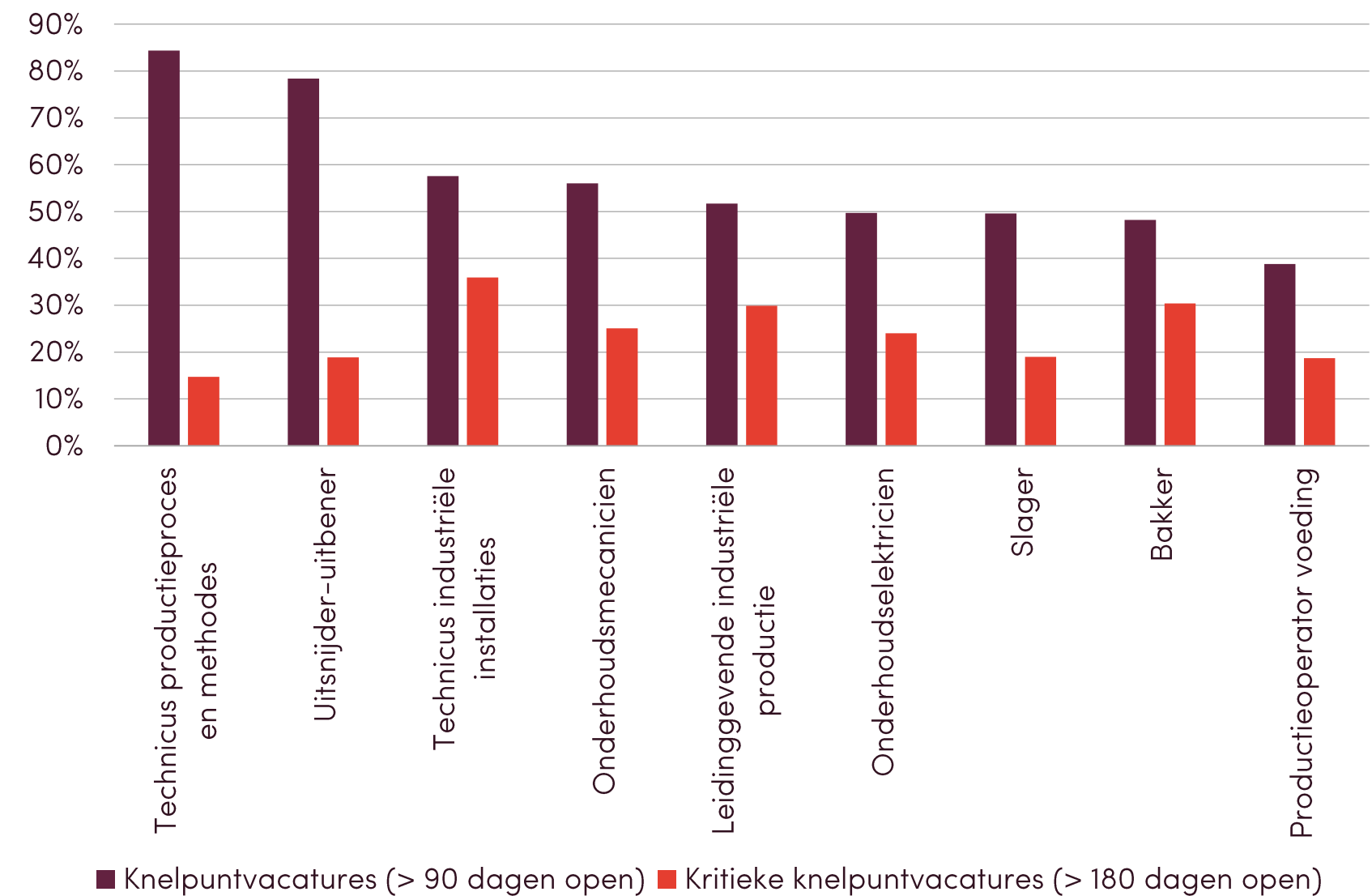
Recordaantal inschrijvingen voor opleidingen in 2018

Knelpuntvacatures

De voedingsindustrie telt veel knelpuntvacatures. In Vlaanderen zijn dat vooral technische profielen. Bijna 85% van het aantal vacatures voor een technicus productieproces en methodes blijft langer dan 90 dagen openstaan. Voor een technicus industriële installaties blijft 36% van het aantal vacatures zelfs 180 dagen openstaan. Naast die algemene industriële profielen zijn een aantal specifieke voedingsprofielen zoals uitsnijders, slaggers, bakkers en productiemedewerkers bijzonder moeilijk te vinden.

In Wallonië speelt dezelfde situatie zich af. Daarom zijn alle bovengenoemde profielen opgenomen in de lijst van knelpuntberoepen van Forem. Deze knelpuntberoepen worden enerzijds gemonitord op basis van de moeilijkheid om als bedrijf te rekruteren met de potentiële kandidaten (kwalificatieprobleem, nodige ervaring, talenkennis, werkomstandigheden, enz.). Anderzijds wordt het tekort aan handarbeid gemonitord, want ook daar merken we een tekort aan kwalitatieve kandidaten.

Aandeel knelpuntvacatures per type vacature in Vlaanderen (voeding; 2018)

Bron: VDAB

Opleidingen bij Alimento

In 2018 namen 7 bedrijven van de 10 voedingsbedrijven met meer dan 20 werknemers deel aan opleidingen van Alimento, het sectoraal fonds van de voedingsindustrie. De allerkleinste bedrijven waren relatief minder betrokken.

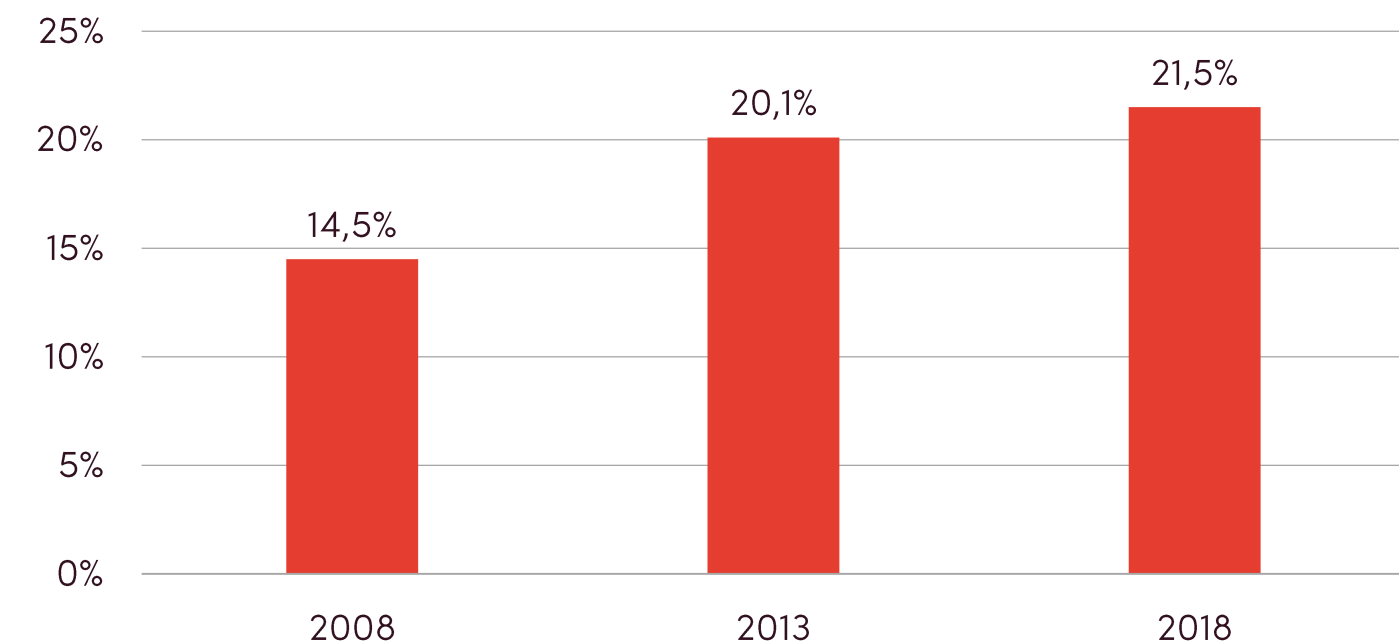
In de voedingsindustrie volgde meer dan 1 werknemer op 5 een opleiding in 2018. Een sterke vooruitgang in vergelijking met 10 jaar geleden: in 2008 was dat maar 1 werknemer op 7 (14%,5).

Rekening houdende dat specifieke opleidingen binnen de voedingsindustrie (voedselveiligheid, hygiëne, kwaliteit, voedingstechnologie) de populairste waren, met een aandeel van 30% van alle gegeven opleidingen.

Percentage bereikte bedrijven, opgesplitst volgens aantal werknemers, in 2018

Aantal werknemers	% betrokken werkgevers	
< 10	13,7%	11,8%
10-19		25,6%
20-49	69,7%	53,2%
50-99		82,7%
> 100		92,5%
TOTAAL	23,0%	23,0%

Percentage bereikte werknemers

Bron: Alimento

Innovatie

Belgische bedrijven lopen voorop

48%

doet aan
organisatie-
innovatie

7%

met minstens
één 'world-
class' innovatie

Takeaways

Voedingsindustrie is met voorsprong koploper op het vlak van organisatie- en marketinginnovatie

Bijna 80% van innovatieve ondernemingen met producten 'nieuw voor de markt'

Ondernemingen halen 18% van hun omzet uit nieuwe producten

Types van innovatie

Uit cijfers van de CIS2016-enquête blijkt dat 40% van de Belgische voedingsproducenten tussen 2014 en 2016 een productinnovatie introduceerden, en 42% een procesinnovatie. Hiermee positioneert de sector zich net onder het gemiddelde van de rest van de verwerkende industrie.

De voedingsindustrie spant tevens de kroon op het vlak van organisatie-innovatie met bijna de helft van de ondernemingen die zo'n innovatie introduceerde. Dit is opmerkelijk meer dan in de rest van de verwerkende industrie. Ten slotte is de Belgische voedingsindustrie ook duidelijk koploper op het vlak van marketinginnovatie.

Aandeel ondernemingen per type innovatie
(2014-2016)

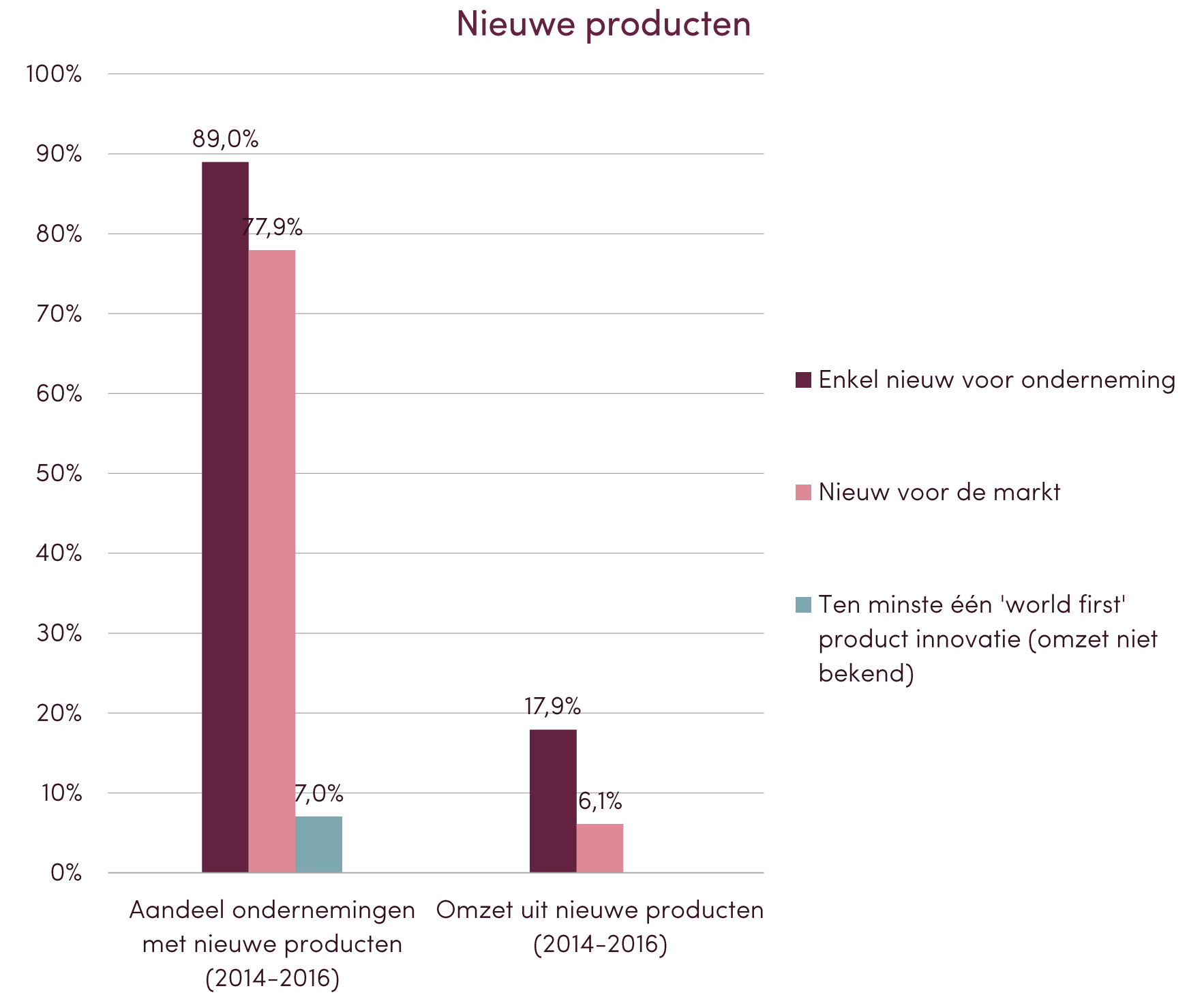

Bron: Eurostat

Innovatiegraad

Van alle innovatieve bedrijven uit de voedingsindustrie, introduceerde er 9 op 10 in hun assortiment een nieuw product in de periode 2014-2016. De grote meerderheid daarvan introduceerde een nieuw product die zelfs nieuw was voor de hele markt. En 7% van deze bedrijven ontwikkelde eveneens een wereldinnovatie.

Het omzetcijfer die voortvloeit uit de nieuwe producten vertegenwoordigen 1/5 van het totaalcijfer.

Bron: Eurostat